2019-105

Archeologienota Wezembeek-Oppem Zilvervoslaan

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

26-9-2019

Titel: Archeologienota Wezembeek-Oppem Zilvervoslaan

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2019I89

Intern projectnummer: 2019.105

Locatiegegevens: Vlaams-Brabant, Wezembeek-Oppem, Zilvervoslaan

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 158547,29 en Y: 169344,35; X: 158859,80 en Y: 169492,77

Oppervlakte plangebied: 6603m²

Kadastergegevens: Wezembeek-Oppem, afdeling 2, sectie D, perceel 389C, 389D, 461A (zie figuur 8)

Topografische kaart: zie figuur 6 en 7

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog) en Els Van Der Haegen (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 26/09/2019

© Acke & Bracke bvba, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING 4

1.1. WETTELIJK KADER 4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT 4
1.2.1. VRAAGSTELLING 4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN 4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE 5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE 5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK 6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN 6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING 6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN 6

2. BUREAUONDERZOEK 7

2.1. HUIDIGE TOESTAND 7
2.2. GEPLANDE WERKEN 9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING 11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING 11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING 13
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING 16
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING 16
2.4. HISTORISCHE SITUERING 19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING 26

3. SYNTHESE 29

3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON 29
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK 30
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM 30
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM 31
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN 32

4. SAMENVATTING 34

5. BIBLIOGRAFIE 36

6. BIJLAGES 37

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Wezembeek-Oppem Zilvervoslaan (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.[1] Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt[2], de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius[3], een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.[4] Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.[5]

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

[1] https://cai.onroerenderfgoed.be/

[2] http://www.geopunt.be/kaart

[3] http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/

[4] http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/

[5] http://www.ngi.be/topomapviewer/

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

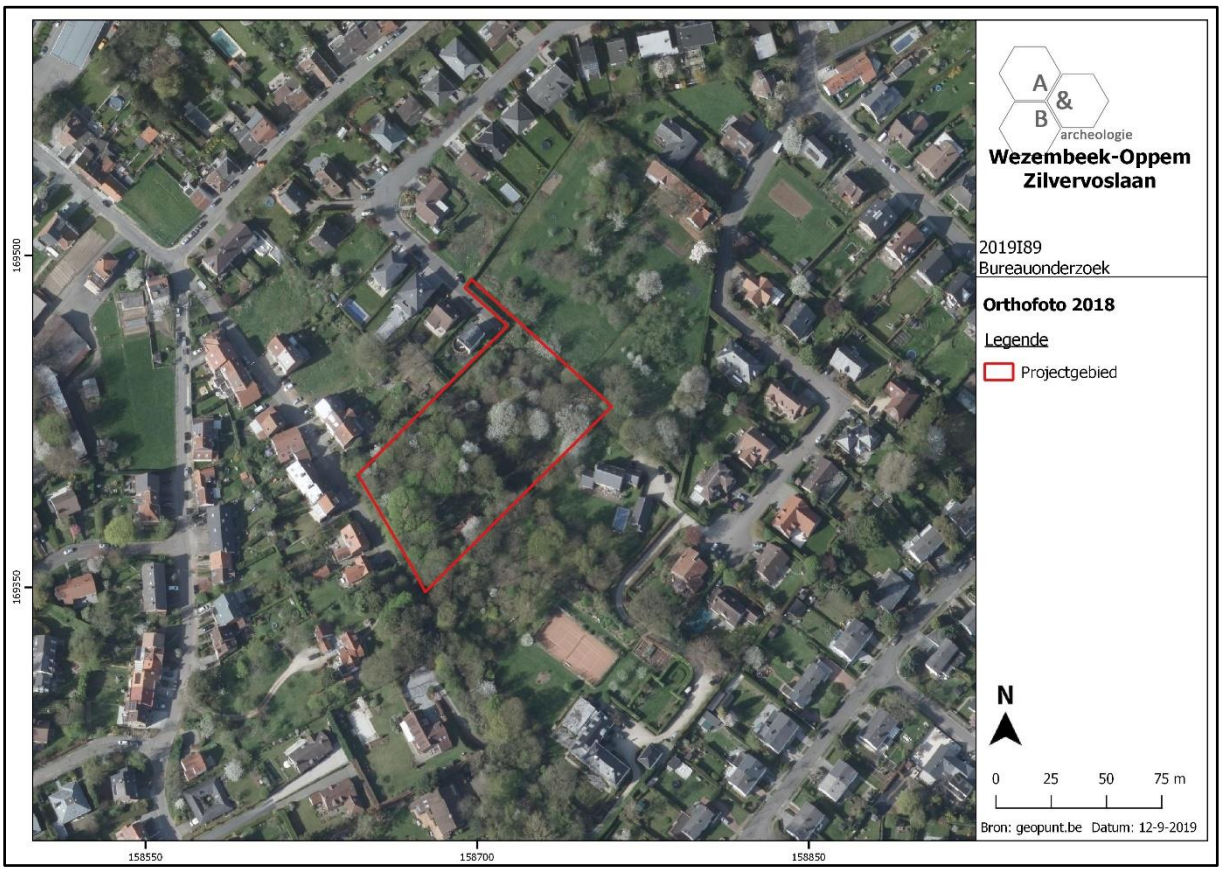
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

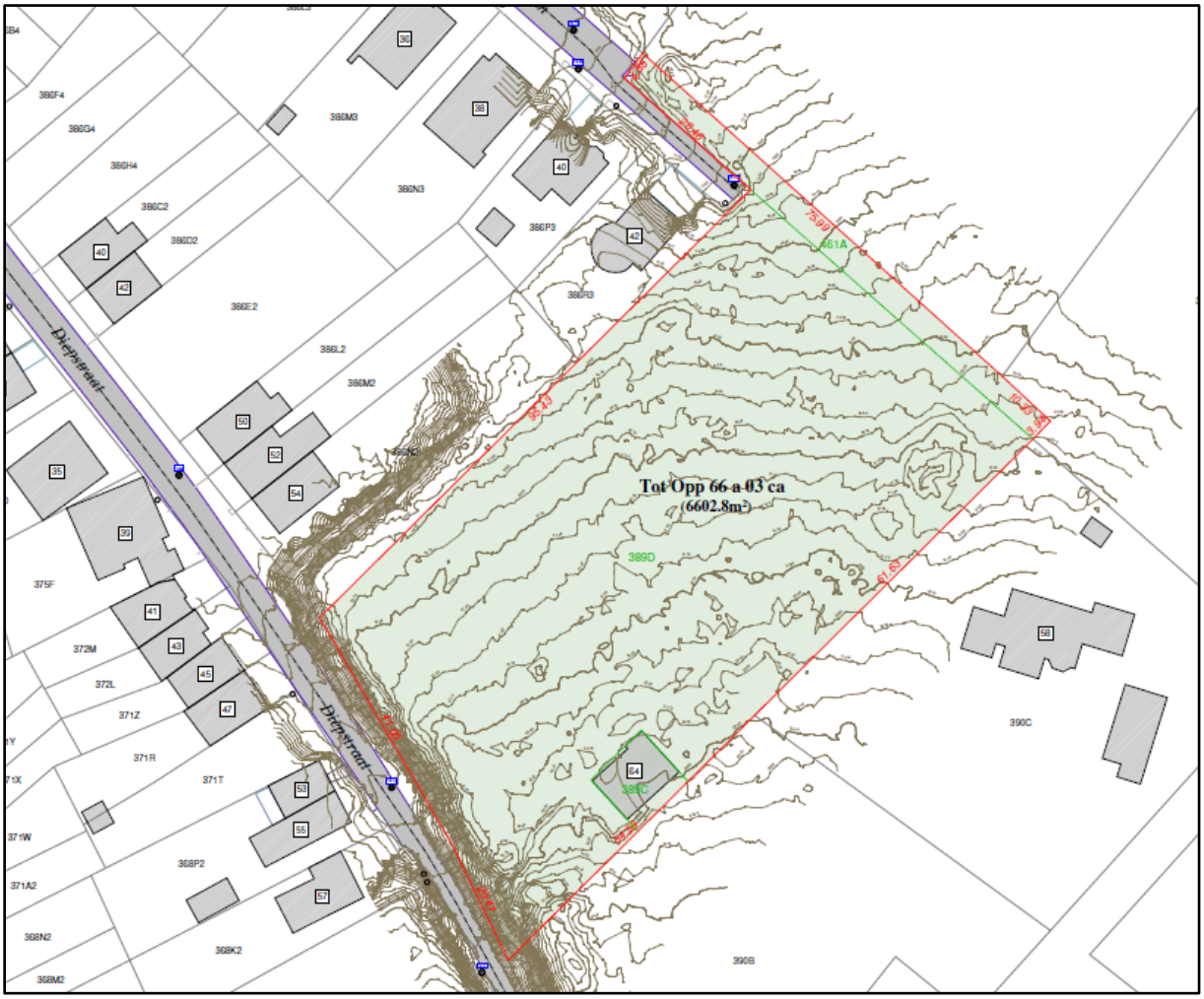
2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, 6603m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is noordoost-zuidwest georiënteerd. In de noordelijke hoek is er een smalle annex aanwezig die het plangebied verbindt met de bestaande Zilvervoslaan. In het zuidwesten grens het terrein aan de Diepstraat. Het plangebied is volledig begroeid met bomen, in de zuidwestelijke hoek is een vervallen constructie aanwezig. Een pad leidt van een aangrenzend perceel vanuit het oosten naar dit gebouwtje. Het terrein helt geleidelijk van noord naar zuid, maar kent nabij de Diepstraat een zeer sterke daling op korte afstand. Het is langs alle zijden omgeven door tuinen en woningen.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Uitsnede uit het plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Beeld vanuit het noordwesten op het doodlopende stuk van de Zilvervoslaan, waarop het plangebied zal aansluiten (bron: https://www.google.com/maps).

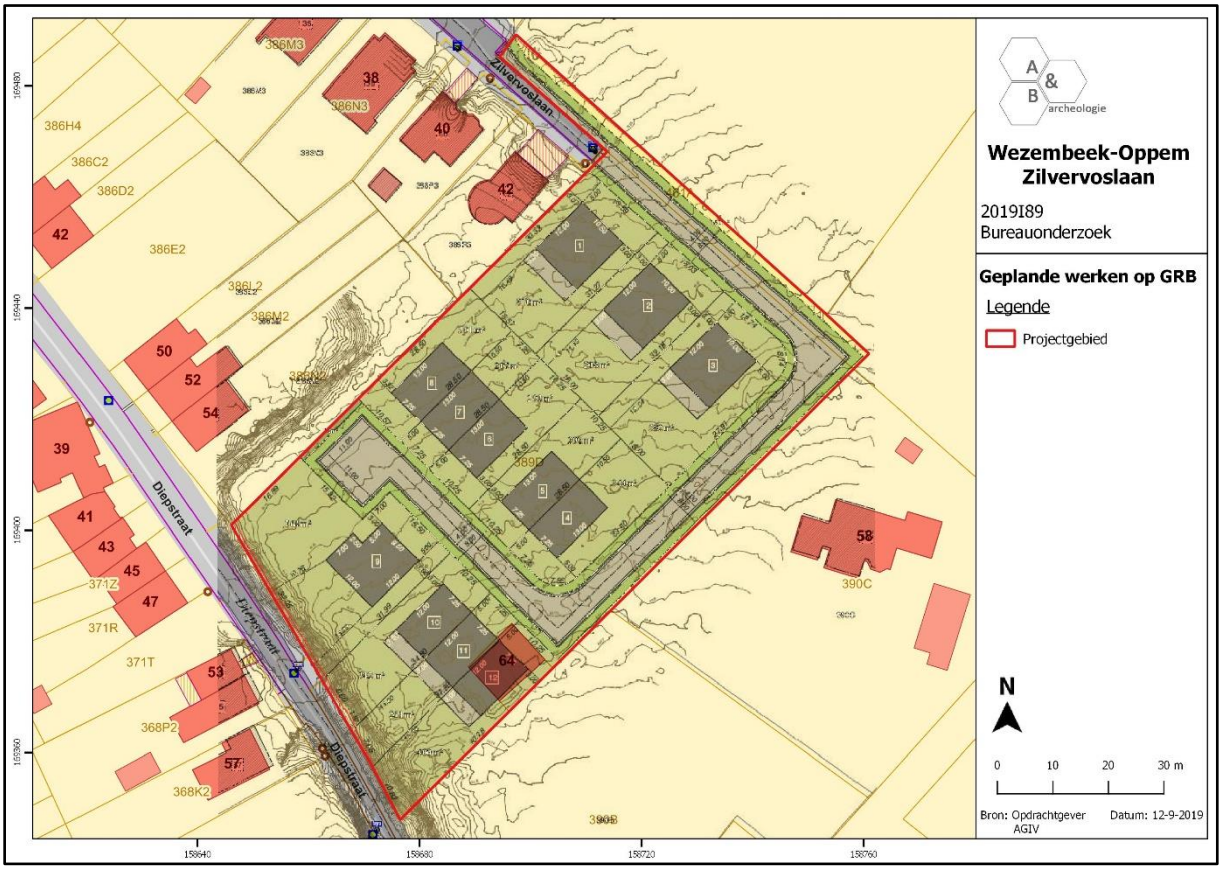
2.2. Geplande werken

Het ontwerpplan is te vinden in de bijlage, een uitsnede wordt hieronder weergegeven.

Het plangebied wordt verkaveld in 12 bouwloten die komen te liggen langs een nieuwe U-vormige wegenis die aansluit op de Zilvervoslaan. Het huidige doodlopende stuk van de Zilvervoslaan wordt hierbij verbreed. Langsheen deze wegenis wordt een smalle groenzone voorzien. De bouwloten bestaan uit een zone voor de woningen en een voor- en achtertuin. Langs de noordoostelijke en zuidoostelijke grens wordt een smalle strook van in totaal 150m² uitgesloten van de verkaveling. Er zullen aanzienlijke grondwerken plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van de percelen, bodemingrepen voor aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, funderingswerken, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en verhardingen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 4 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

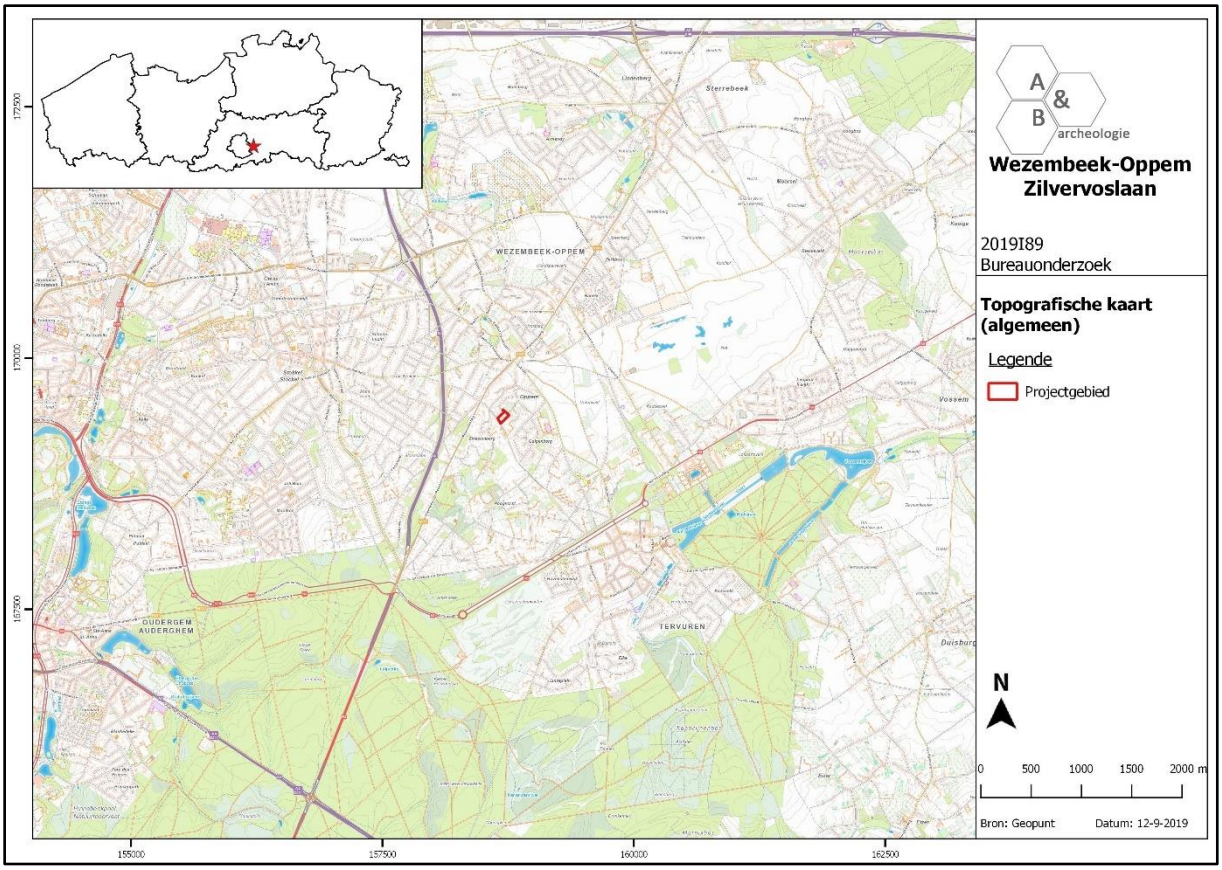

Figuur 5 Geplande werken geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

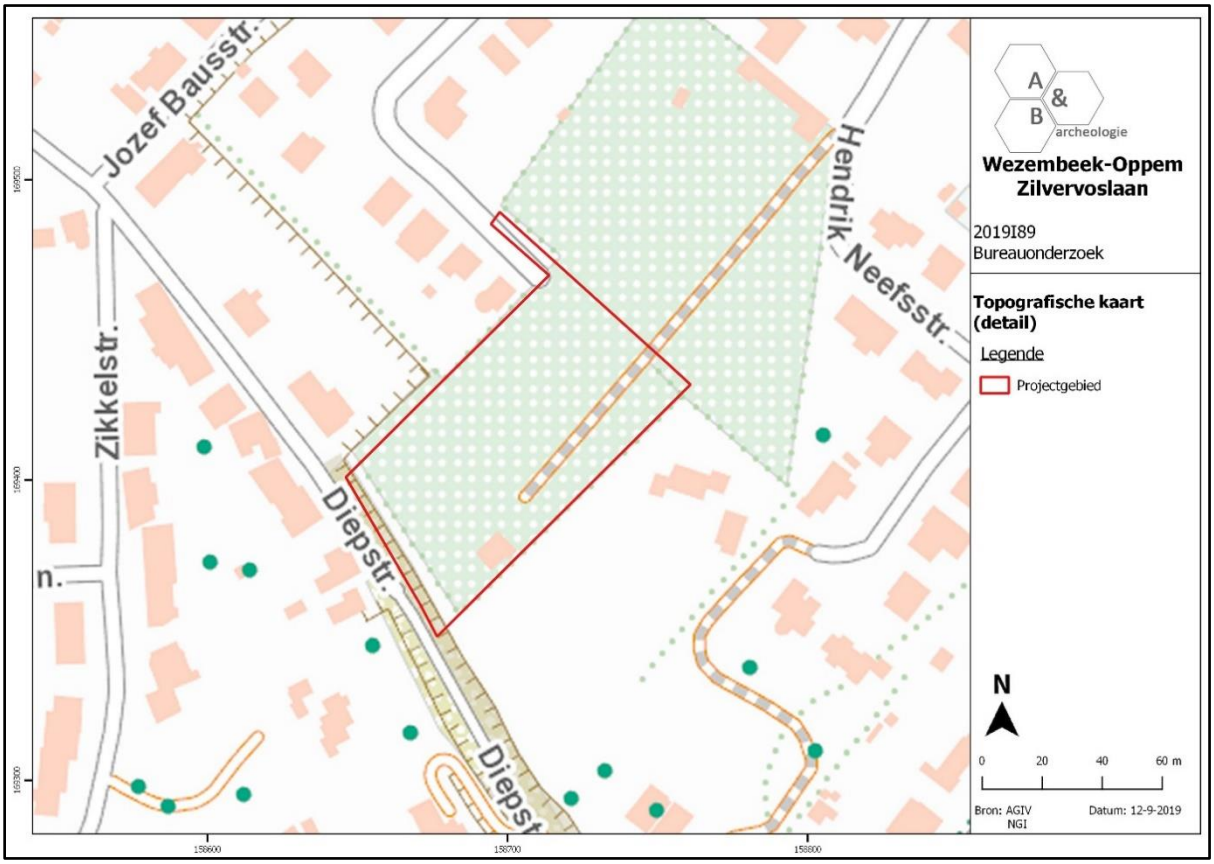
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

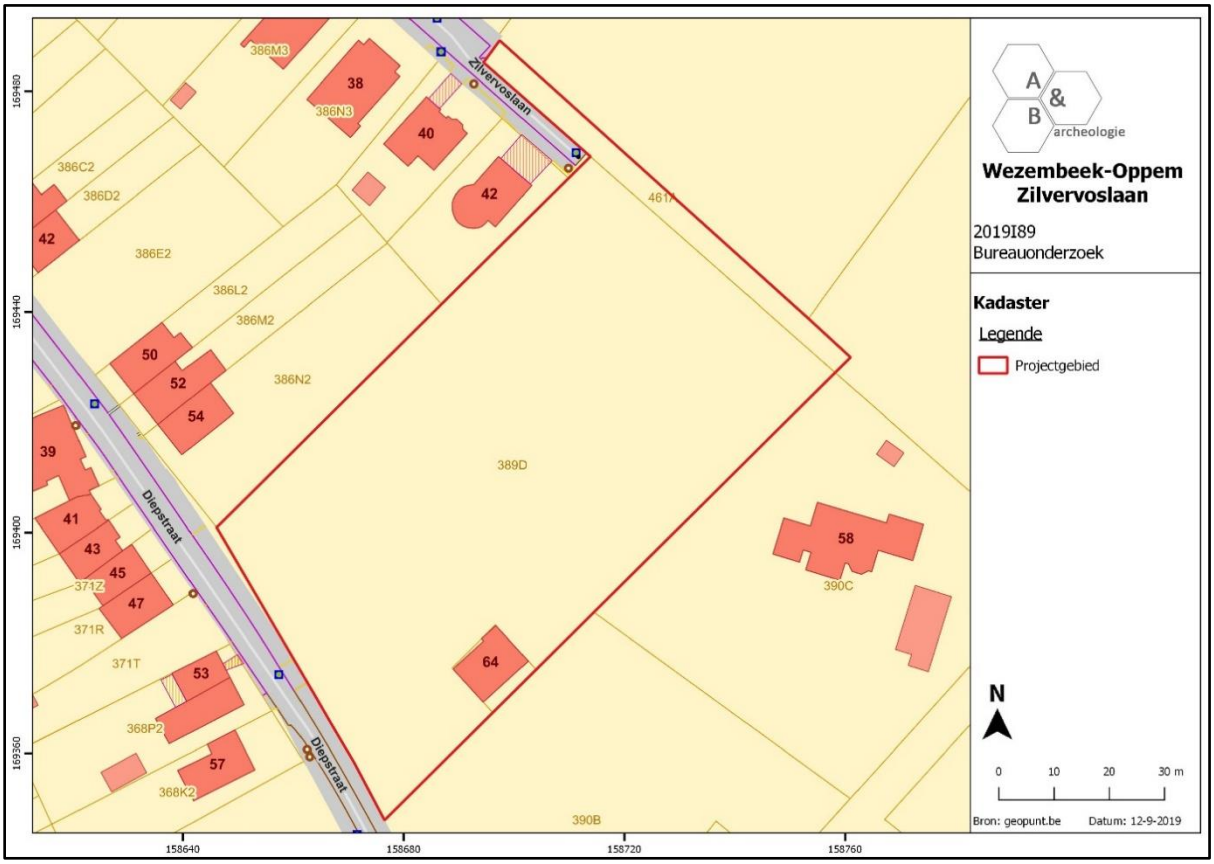
Wezembeek-Oppem is een Vlaams-Brabantse fusiegemeente bestaande uit de kernen Wezembeek en Oppem, en bevindt zich net ten oosten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het grondgebied van Wezembeek-Oppem grenst echter net niet aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het wordt er van gescheiden door de gemeente Kraainem. Het westelijke deel van het grondgebied van Wezembeek-Oppem wordt van noord naar zuid doorsneden door de R0 (grote ringweg rond Brussel). Deelgemeente Wezembeek bevindt zich in het noorden van de fusiegemeente, Oppem centraal. Het plangebied behoort tot Oppem en bevindt zich meer dan 1km ten zuiden van de oorspronkelijke dorpskern. Oppem grenst in het noorden aan Wezembeek, in het oosten aan Sterrebeek, in het zuiden aan Tervuren en in het westen aan Kraainem. Oppem is vergroeid met de Brusselse agglomeratie en zo goed als volledig bebouwd, enkel ten zuidoosten van de kern zijn nog landbouwgronden bewaard. Ook de ruimte rond het plangebied is zo goed als volledig bebouwd. De Zilvervoslaan is een kleine doodlopende straat met erlangs recente woningen. Het plangebied sluit aan op deze straat. De Diepstraat, die het terrein in het zuidwesten begrenst, is een smalle holle weg, deels onverhard, die richting Tervuren loopt. Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het gebied aangeduid als ‘Akkerbouw’, ‘Loofbos’ en ‘Weiland’, wat niet geheel overeenkomt met het huidige gebruik.

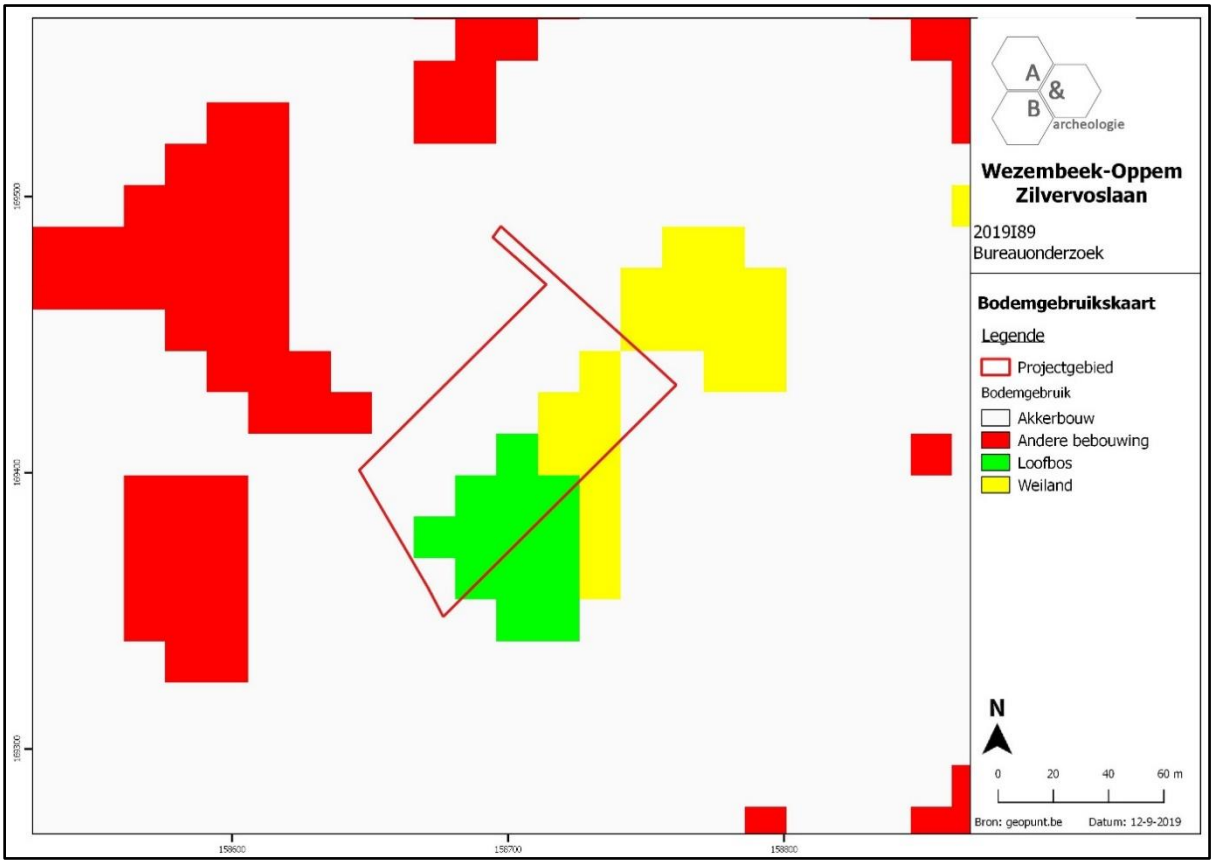
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

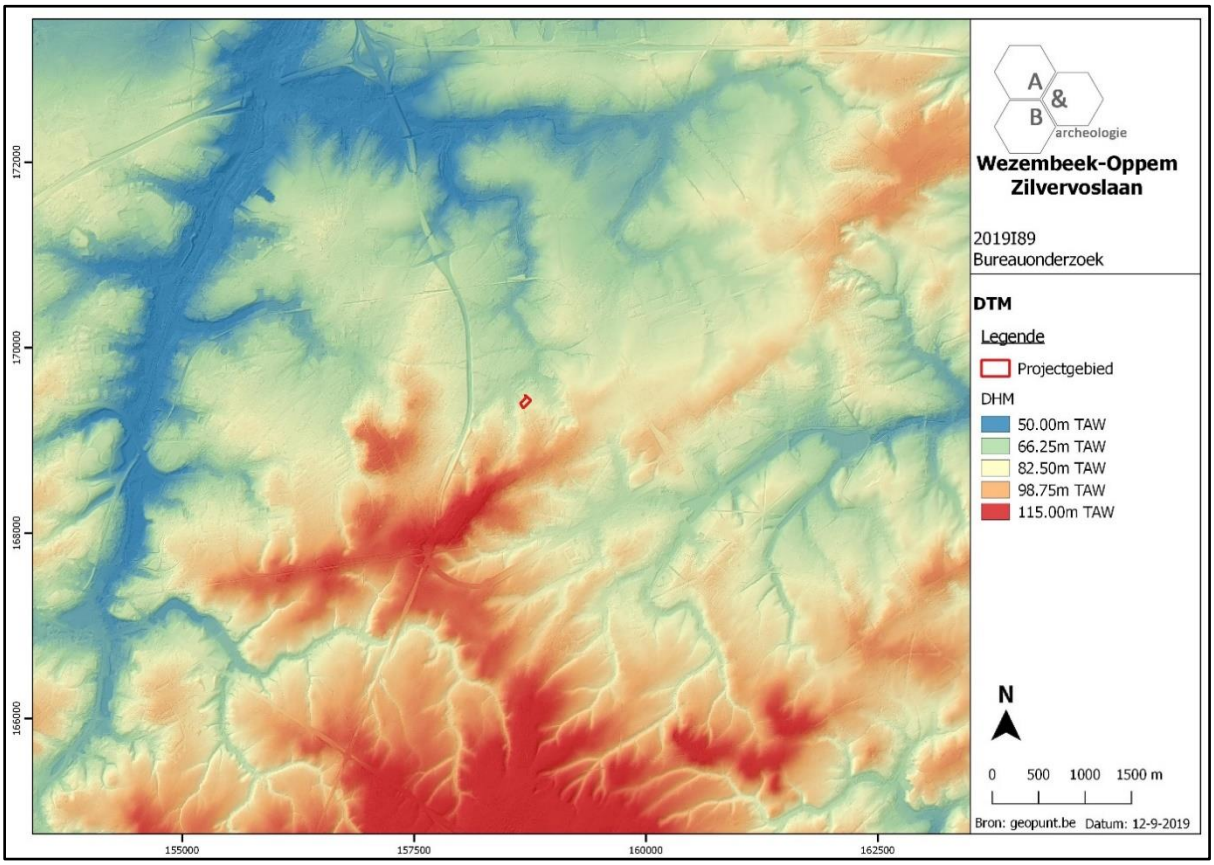
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering[6]

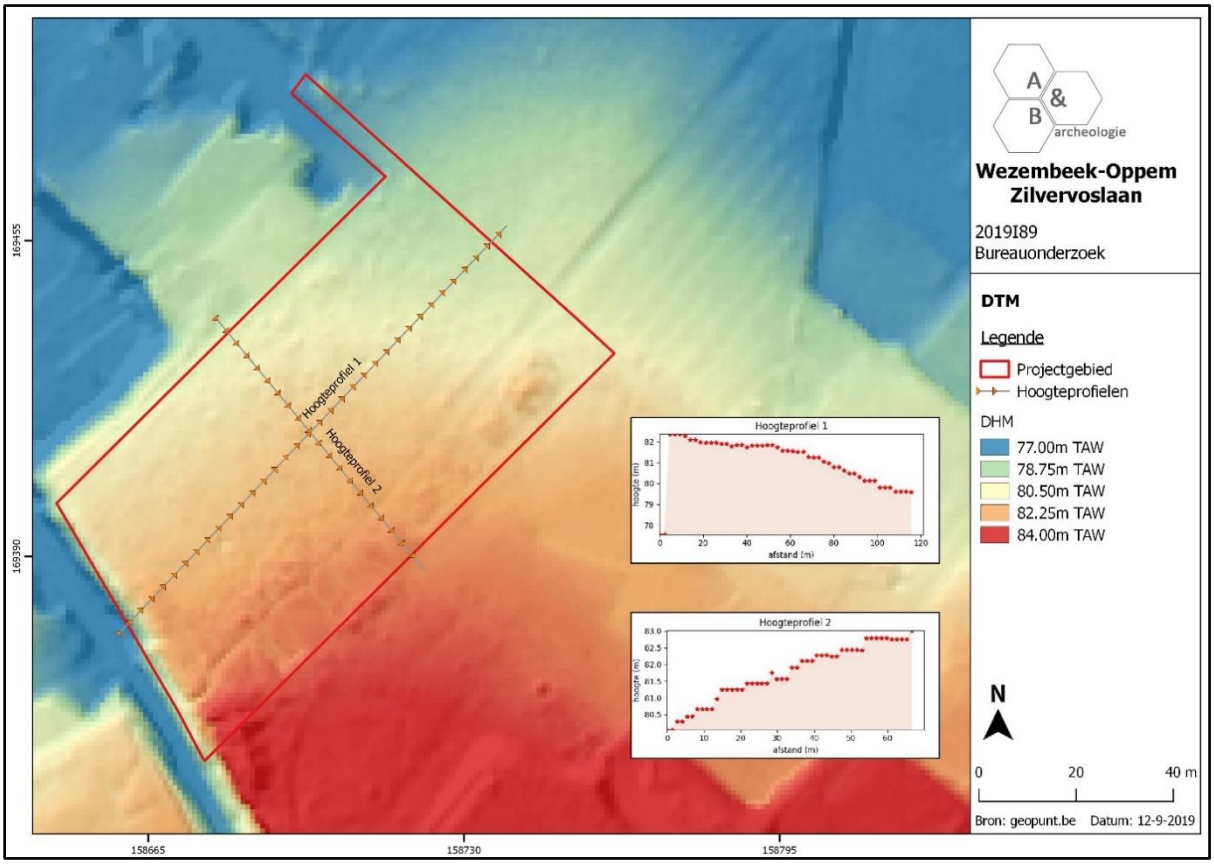
Het landschap van Wezembeek-Oppem is licht glooiend met hoogtes die variëren tussen 52 meter in het noorden tot bijna 110 meter in het zuiden, met enkele heuvels (de Vosberg, 79 meter; het Vurenveld, 90 meter; Galgenberg, 95 meter; Zikkelenberg, ongeveer 100 meter; allen gesitueerd ten zuiden van de Mechelsesteenweg). Het hoogste punt van de gemeente bevindt zich in het zuiden op de grens met Kraainem en Tervuren, ter hoogte van de Karel Van Lorreinenlaan. De laagste gebieden situeren zich in het noorden, aan weerszijden van de Vuilbeek, waar zich vroeger broeken en meersen bevonden. De Vuilbeek, ook Vloeibeek, oorspronkelijk Wezenbeek (Winsebeca), is de voornaamste waterloop van de gemeente. Ze maakt deel uit van het Dijlebekken. De waterloop ontspringt bij Hoogvorst in het zuiden van de gemeente, en loopt noordwaarts, bij Wezembeek met een grote bocht naar het westen. Daar stroomt ze terug noordwaarts even over de grens met Kraainem, om uit te monden in de Molenbeek (Kleine Maalbeek, ook wel Sterrebeek genoemd). Zowel Wezembeek als Oppem ontwikkelden zich aan deze beek. Het plangebied is te situeren aan de voet van een uitlopers van één van de heuvels in het zuiden van de gemeente, op de noordelijke flank ervan. Aan weerszijden van deze uitlopers zijn diepere dalen ingesneden, waarin zich soms waterlopen (zoals de Vuilbeek) bevinden. Het digitale hoogtemodel en het plan bestaande toestand

[6] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13387

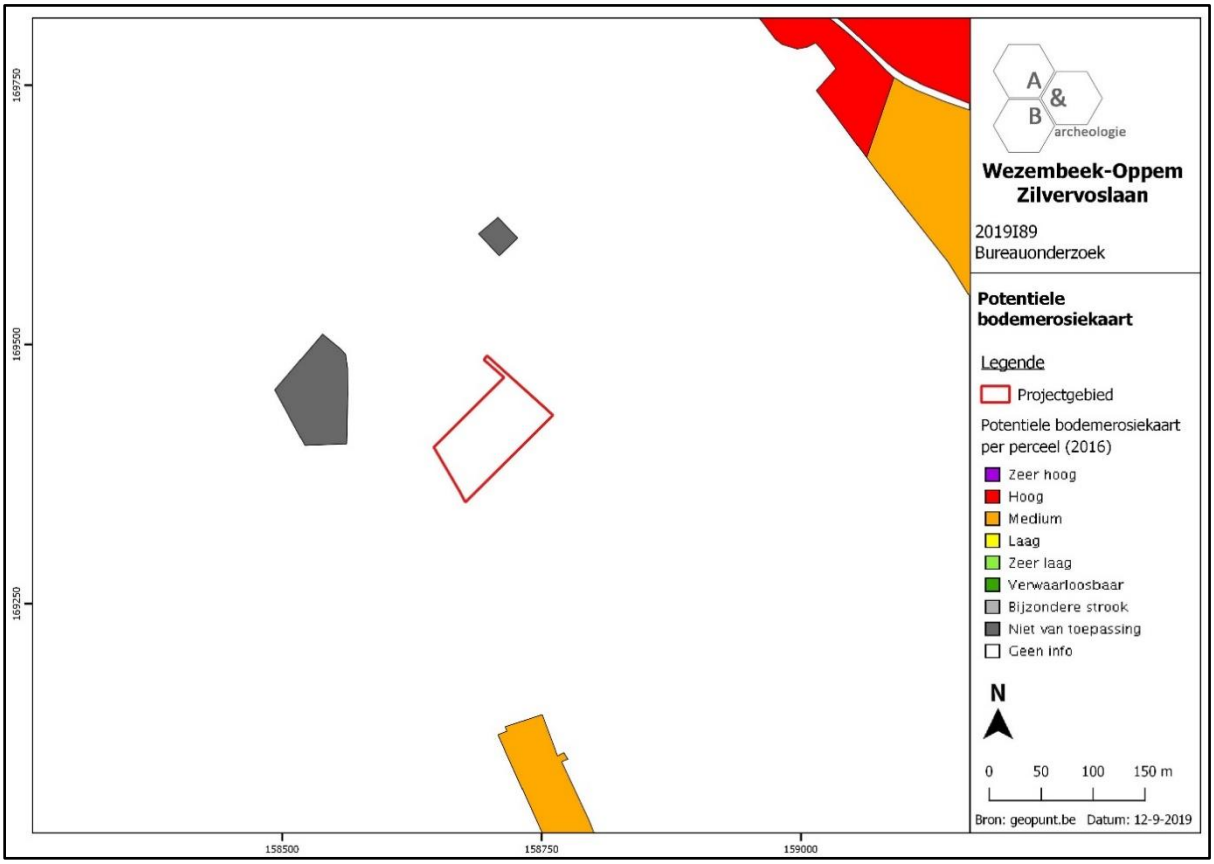
tonen dat het maaiveld van het terrein geleidelijk stijgt van noord (+79,5m TAW) naar zuid (+84,5m TAW). In het uiterste noorden van de uitstulping, waar het plangebied aansluit op de Zilvervoslaan, ligt het maaiveld nog wat lager (+77m TAW). Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het terrein niet ingekleurd, wat betekent dat er geen info voorhanden is. Gezien het hellende karakter is de kans op enige vorm van erosie echter niet onwaarschijnlijk.

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

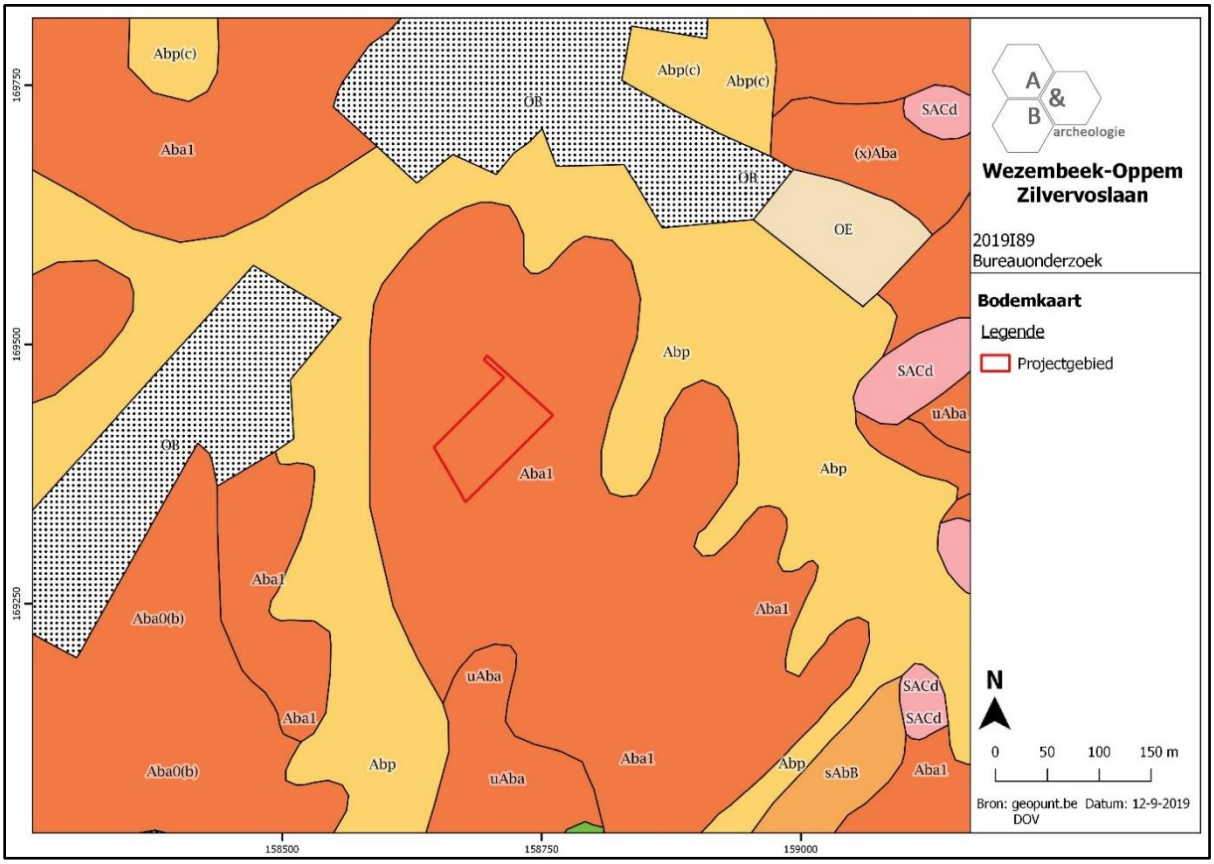
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt het plangebied gekarteerd als Aba1: droge leembodem met textuur B horizont. De serie Aba ontwikkeld in het Pleistocene loessdek vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen.

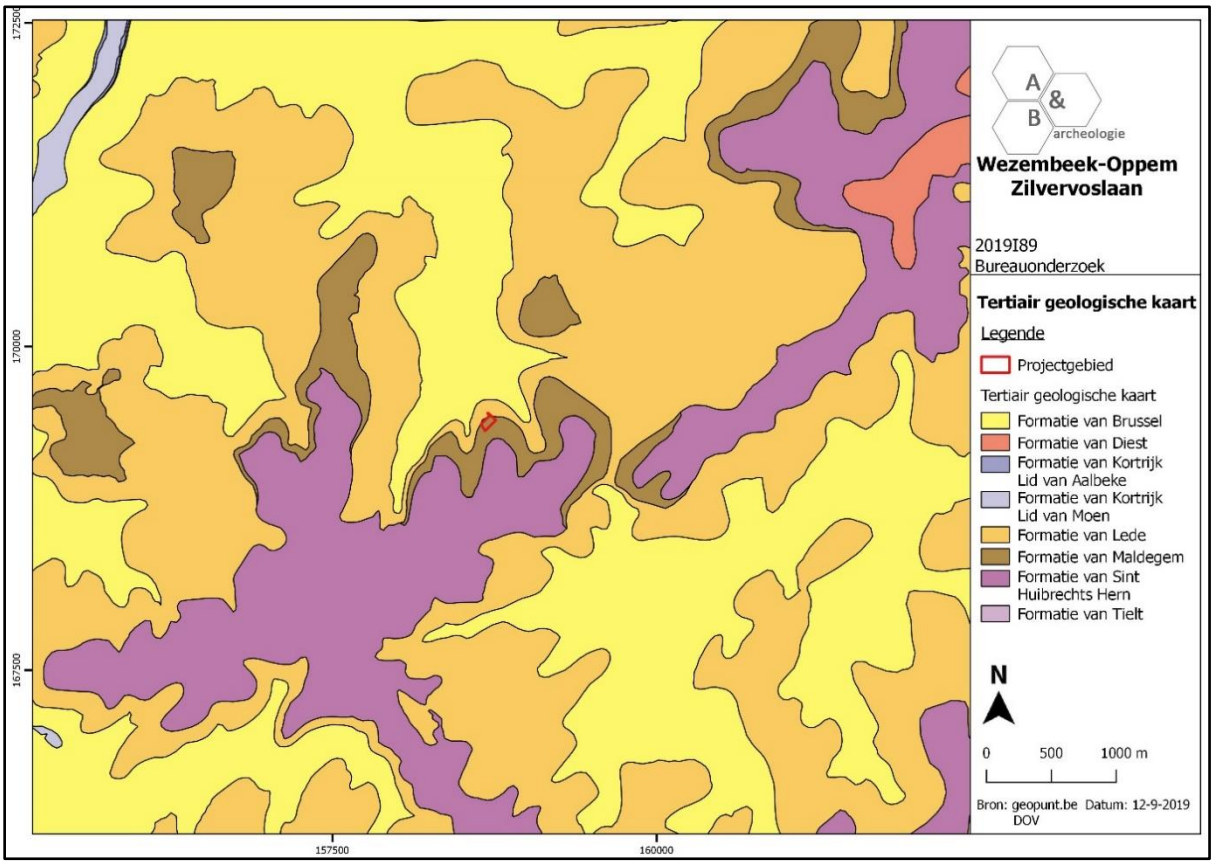

Figuur 13 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

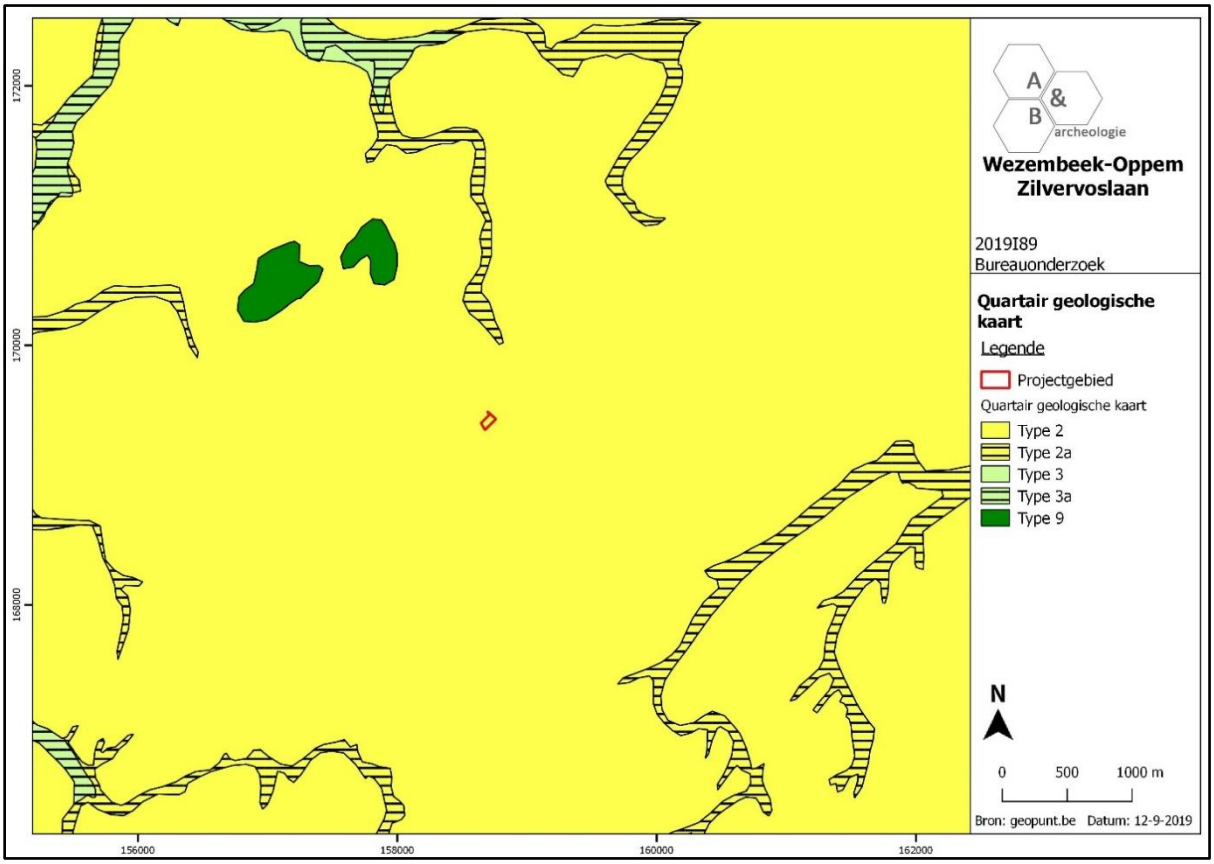
2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Maldegem (grijze afwisseling fijn zand en klei, glauconiethoudend, glimmerhoudend, onderaan klei, zandhoudend, sterk glauconiethoudend) in het zuiden en de Formatie van Lede (lichtgrijs fijn zand, soms kalksteenbanken, kalkhoudend, fossielhoudend (Nummulites variolarius), soms glauconiethoudend,

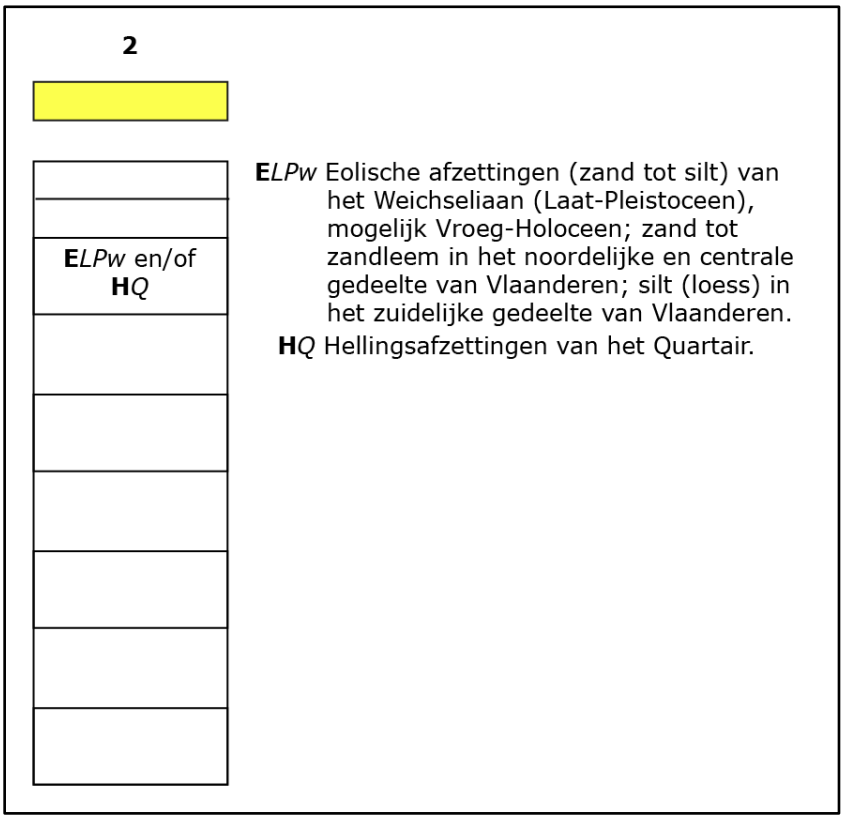
basisgrind) in het noorden. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 2: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (2). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering[7]

Toponymie, analyse van landgebruik en perceelvormen wijzen op een Frankische oorsprong van Oppem. Dit wordt ondersteund door de naam Oppem, die mogelijk is afgeleid van Opheim, Opperheim, Germaans voor hoger gelegen heem of woning. Met hoger gelegen zou stroomopwaarts op de Wezembeek bedoeld zijn. De kern van Oppem was oorspronkelijk een dries. Oppem moet belangrijker geweest zijn dan Wezembeek, met een meer uitgebreider bewoning en verschillende oude hoven. Toch groeide Oppem nooit uit tot een feitelijke woonkern, een gevolg (of oorzaak) van het ontbreken van een eigen parochiekerk. Zo bleef het eerder een losse samenhang van een aantal hoven en boerderijtjes met de dries als centrum. Vandaag heeft deze dries haar centrumfunctie verloren door de aanleg van de Mechelsesteenweg ten zuiden ervan en door de bouw van het gemeentehuis met school verder noordwaarts. Oppem behoorde aan een ander geslacht dan Wezembeek, namelijk de familie de Dongelberge. Desondanks bleven Oppem en Wezembeek burgerlijk en parochiaal altijd een eenheid. De familie de Dongelberge schonk in 1234 de heerlijkheid Oppem aan de abdij van Villers. Het zuidelijke gedeelte van Oppem (Galgenberg, Zikkelenberg, Hoogvorst) was tot de 12de eeuw bebost, en vormde een uitloper van het Zoniënwoud. De Abdij van Park ontgon het gebied vanaf 1129. In 1293 wordt een Boschkouter vermeld, nog weergegeven op de Vandermaelenkaart (1836) ten westen van Oppem tegen de grens met Kraainem. In de jaren 1474-1487 werd in Oppem een bogaardenklooster opgericht, gelegen op de dries, aan de Raymond Hernalsteenstraat. Op de ruïnes van het klooster verrees later het kasteeldomein de Grunne.

Tot in de 19de eeuw veranderde het ruimtelijke beeld in Wezembeek-Oppem amper. In 1840-1843 werd de Mechelsesteenweg, lopende van Tervuren naar Mechelen, aangelegd. De gemeente uitte de uitdrukkelijke wens dat deze steenweg Oppem zou aandoen, hetgeen ook gebeurde. De steenweg betekende een impuls voor de ontwikkeling van de gemeente, die tot dan niet bediend werd door belangrijke verkeersassen. De aanleg en het ontstaan van de bijhorende lintbebouwing betekenen het begin van de voorstedelijke ontwikkeling van Wezembeek-Oppem. Een andere aanleg met een grote impact op de verdere ontwikkeling van de gemeente was de spoorlijn Brussel-Tervuren (spoorlijn 160, nu tramlijn 39) die de bereikbaarheid van de hoofdstad sterk verhoogde, en ook enkele randgemeenten onderling verbond. Men begon in 1877 met de aanleg, en het eerste deel (tot Oudergem) werd ingereden in 1881. In 1882 werd de lijn doorgetrokken tot Tervuren. Door het ontstaan van een vlotte verbinding tussen Wezembeek-Oppem en Brussel en het op dat moment nog ongerepte landelijke karakter werd de gemeente interessant voor mensen die in Brussel werkten, maar tegelijkertijd rust en gezonde lucht wilden om in te wonen (analoge evolutie met Kraainem). Zo werden er aan de westelijke rand van de gemeente vanaf het begin van de 20ste eeuw talrijke villa's gebouwd. Men telde in Wezembeek-Oppem in 1911 nog 366 woningen, in 1945 waren het er al 1050, en van 1945 tot 1966 vond een ware bevolkingsexplosie plaats. Er werden op 20 jaar tijd bijna 2000 woningen gebouwd (totaal aantal woningen in 1966: 2905). Na de Tweede Wereldoorlog werd de lange tijd erg druk gebruikte spoorlijn Brussel-Tervuren verlieslatend, ze werd finaal opgeheven in 1970. Tegenwoordig wordt een deel van het tracé door vervoersmaatschappij De Lijn opnieuw gebruikt als tramlijn 39 (van Stokkel tot Ban-Eik). Van 1973 tot 1975 werd een nieuwe primaire verkeersader aangelegd op Wezembeek-Oppem, namelijk de ring rond Brussel. Deze doorkruist het westelijke deel van Wezembeek-Oppem van

[7] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13387

noord naar zuid, sluit even ten noorden aan op de E40, en ten zuiden op de E411. Om te vermijden dat de gemeente in twee gesneden zou worden werden zeven bruggen (waarvan één voor de tram) aangelegd over het traject van 8 kilometer. Er werd een verbindingscomplex uitgewerkt met de Wezembeeklaan. De ring symboliseert het definitieve einde van het landelijke en rustige Wezembeek-Oppem. De ring zorgde echter wel voor een uitstekende verbinding met Brussel, Leuven, en Wallonië, en was zo een bijkomende impuls voor inwijking van pendelaars. In 1961 en 1970 werkte driekwart (75% en 74%) van de actieve bevolking van Wezembeek-Oppem buiten de gemeente, het overgrote deel in Brussel.

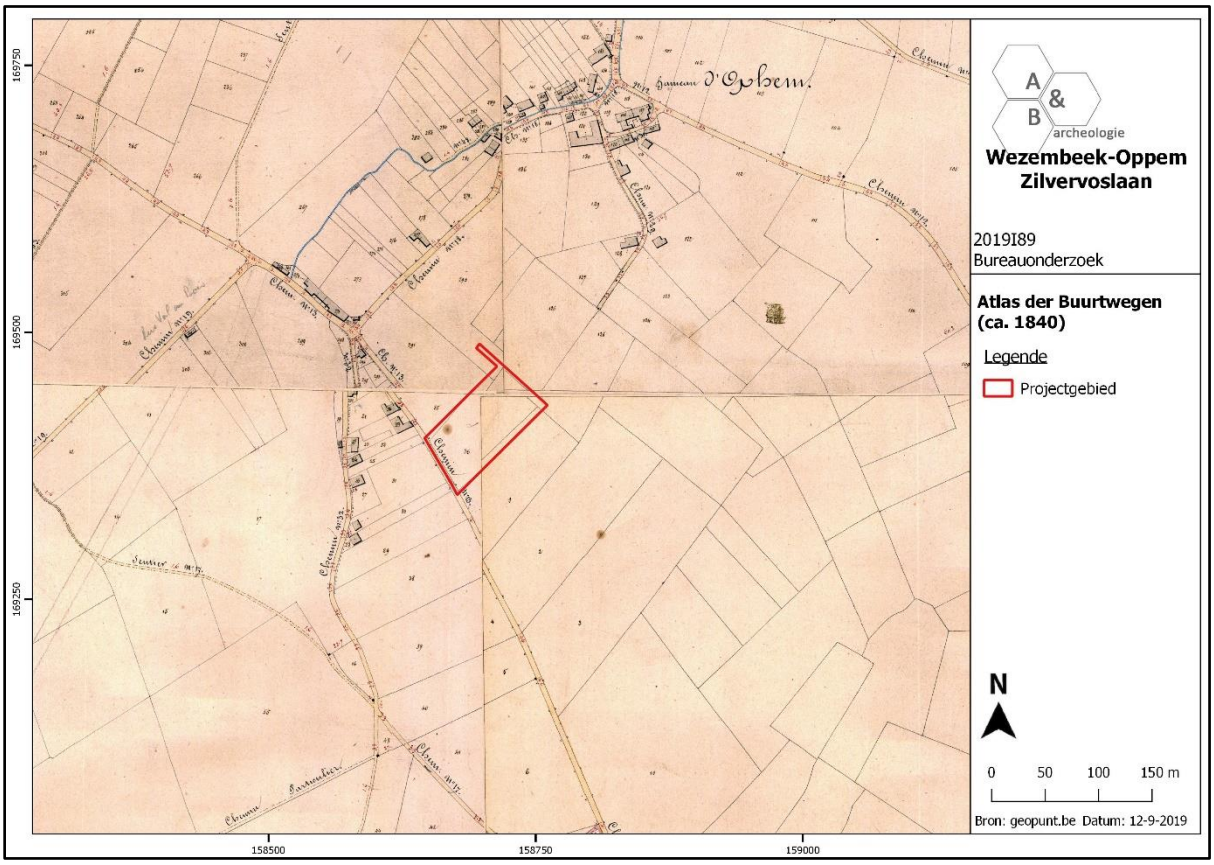
Concrete gegevens over het plangebied kunnen goed afgeleid worden uit cartografische bronnen. Voor het plangebied gaan de oudste betrouwbare gegevens terug tot de Villaretkaart uit 1745-1748. De Diepstraat is dan al aangeduid, het plangebied is te situeren op het hellend terrein ten oosten ervan. Het is niet bebouwd, en net ten oosten ervan (of net nog op het plangebied) wordt een kronkelende weg weergegeven. Deze weg is niet te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777, maar wordt wel weergegeven op de latere kaarten als een landweg die lijkt te stoppen ongeveer aan de noordoostelijke hoek van het terrein. Mogelijk is dit het pad dat nu nog vaag te zien is op het terrein en naar het gebouwtje leidt. In ieder geval blijft het plangebied onbebouwd tot minstens 20ste eeuw en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Op de luchtfoto van 1971 is de aanplant van de huidige begroeiing te zien, alsook het gebouwtje, en in de volgende decennia ontwikkelt deze 'tuin' zich verder. Vanaf 1971 is de toename van de bebouwing in de onmiddellijke omgeving goed te volgen. In ieder geval lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige verstoringen te hebben plaatsgevonden op het terrein.

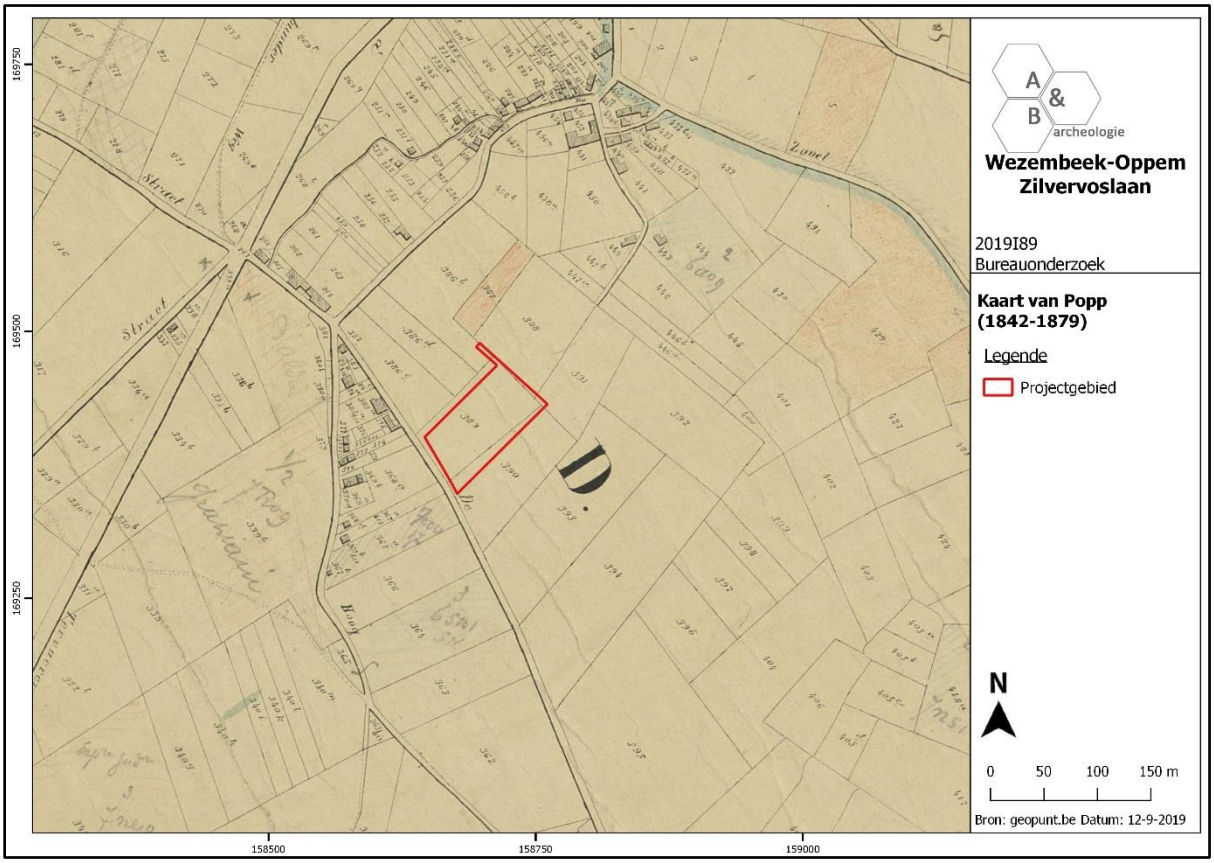
Figuur 17 Uitsnede uit de Villaretkaart (1745-1748) met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

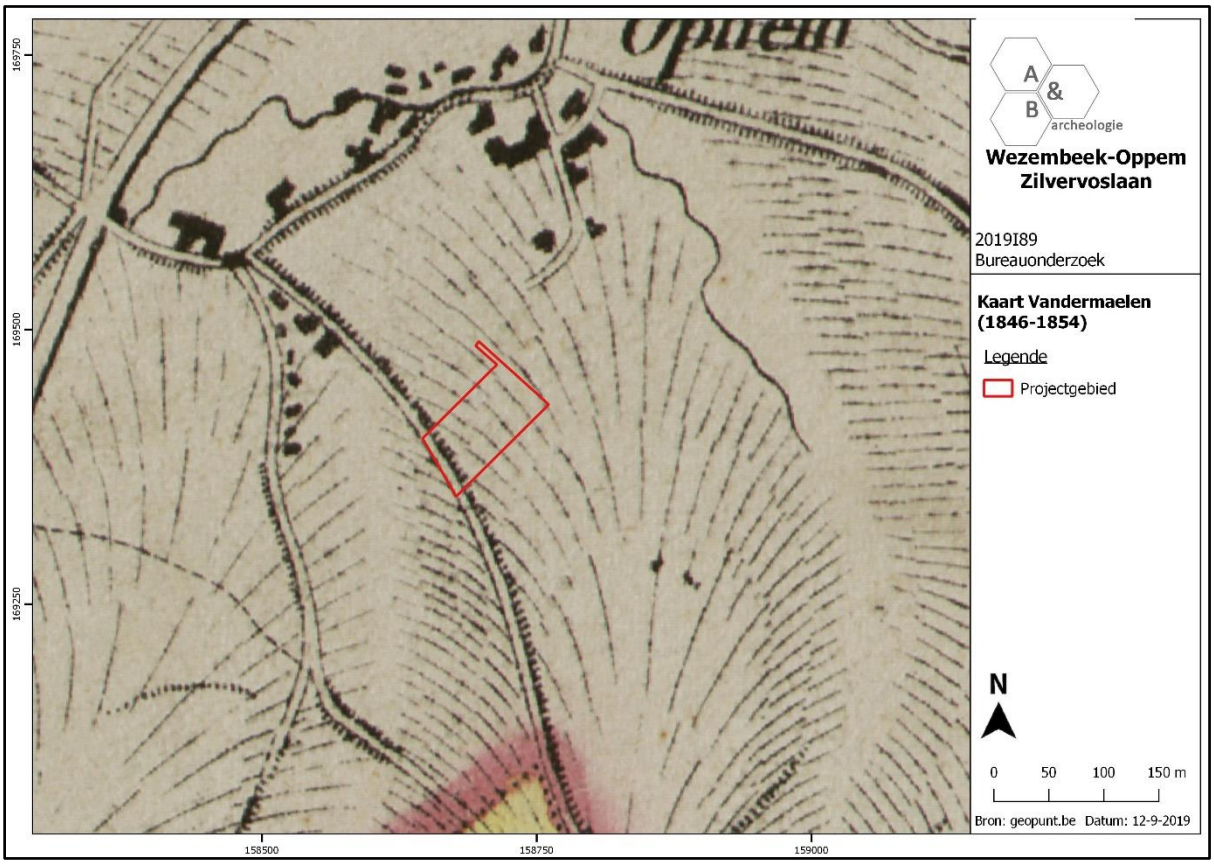
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied, detail (bron: geopunt.be).

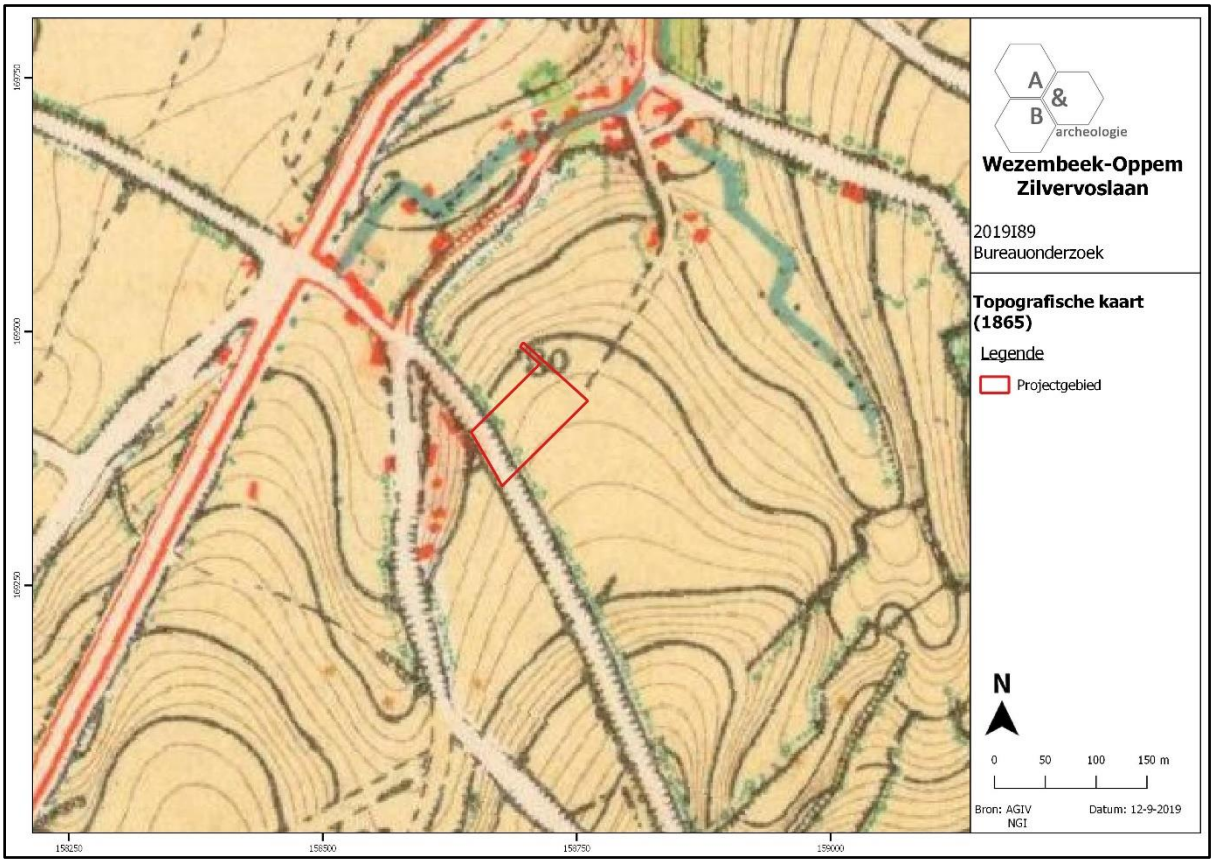
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

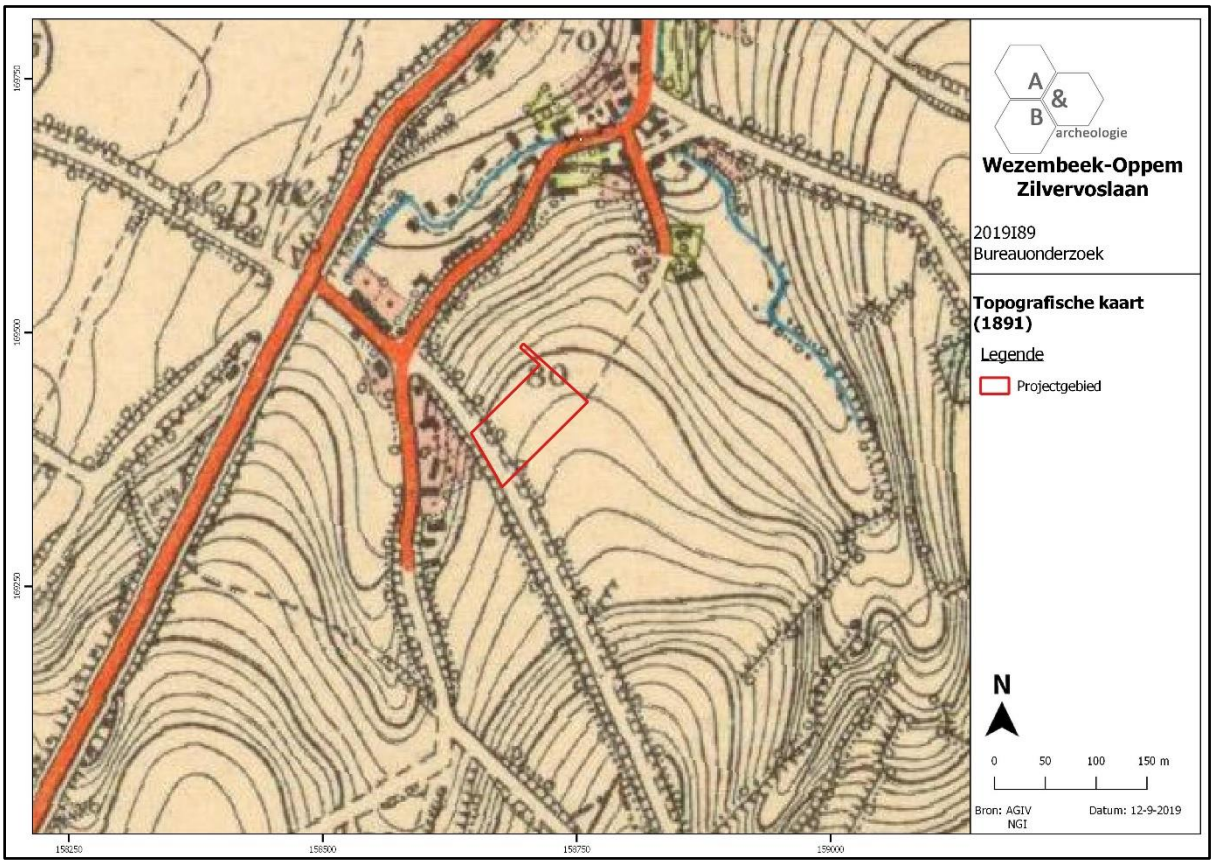
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

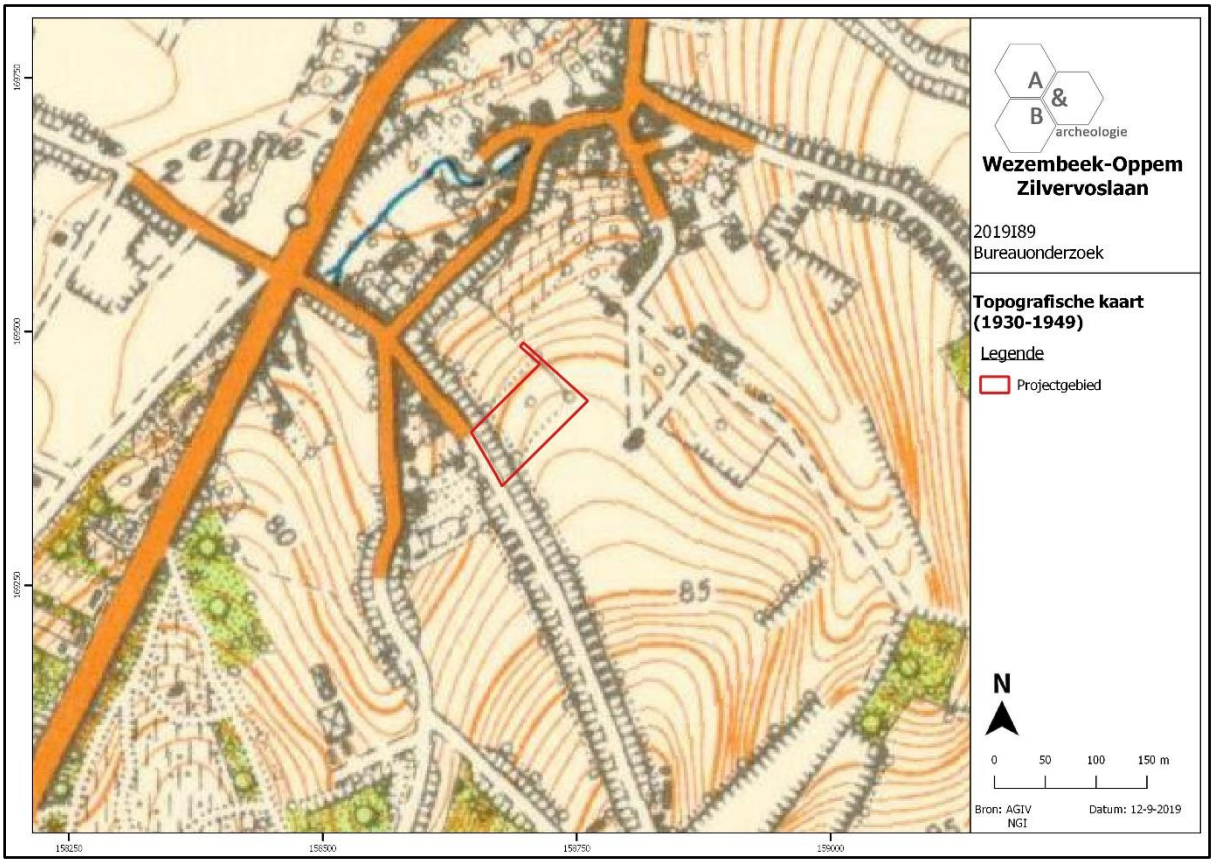
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

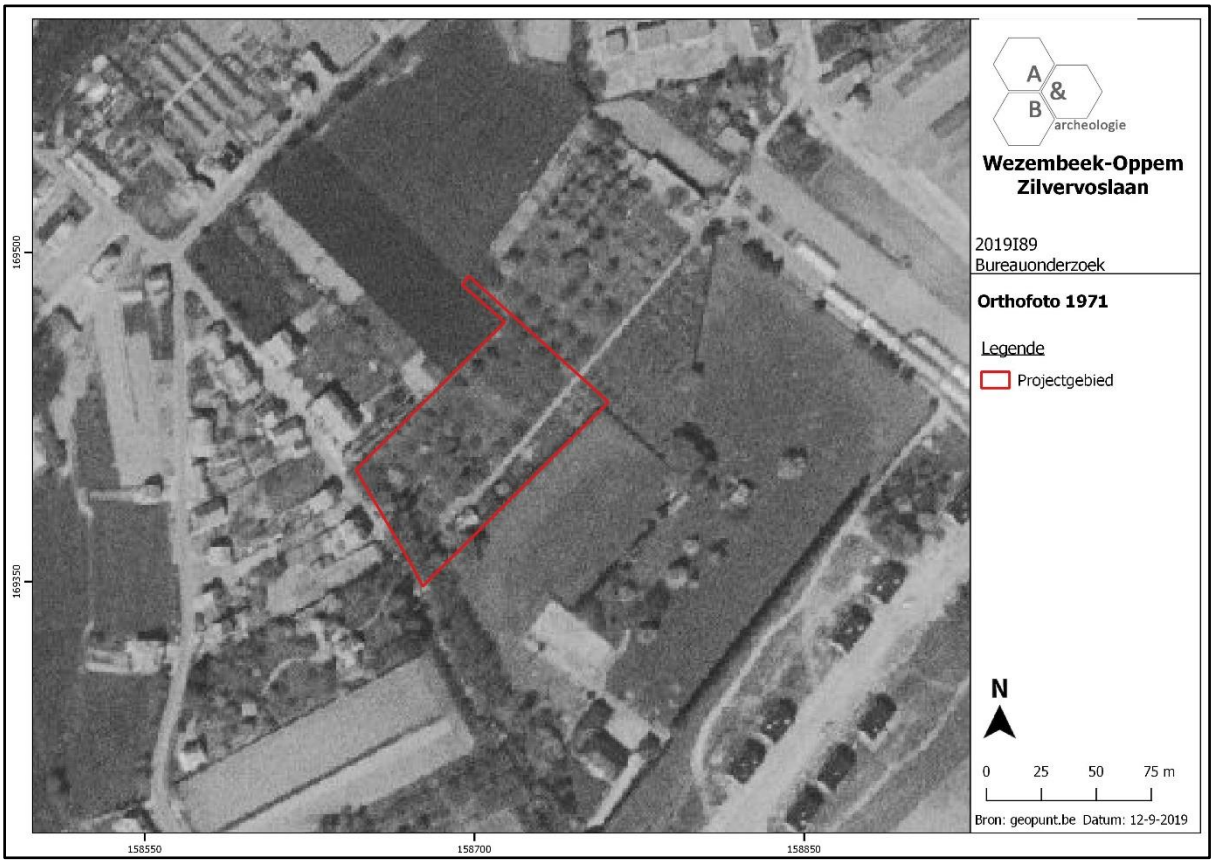
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1865 (bron: cartesius.be en NGI).

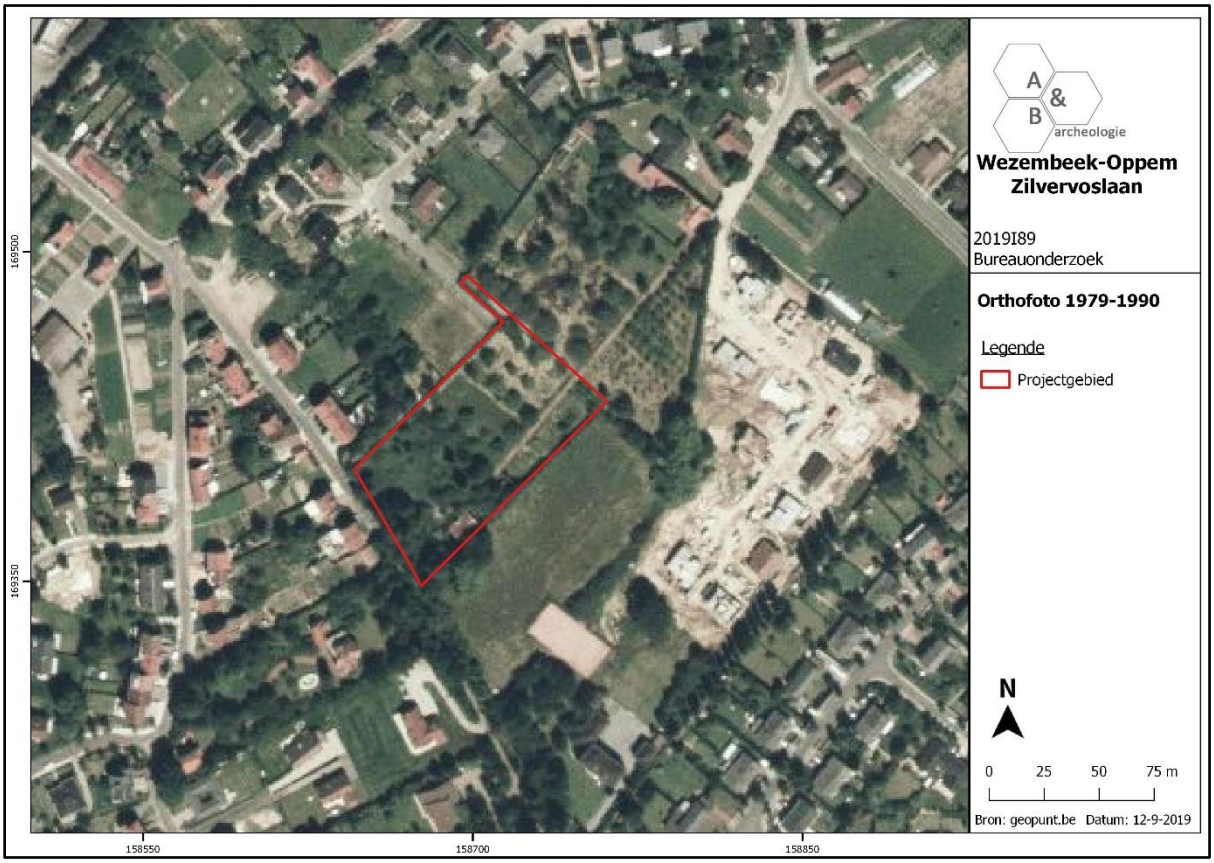
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1891 (bron: cartesius.be en NGI).

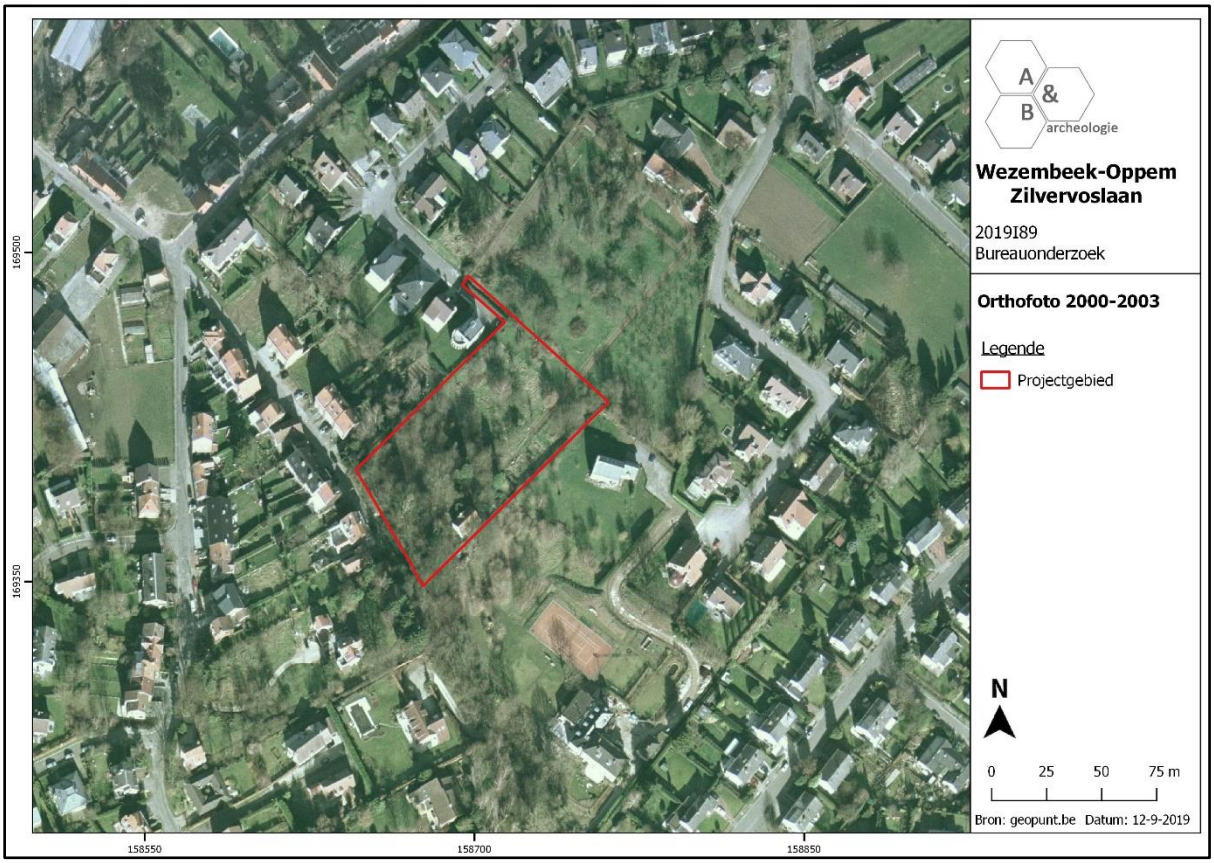
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1930-1949 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden maar enkele gekende sites aangegeven in een straal van 1km rond het plangebied. Deze sites staan omschreven als indicatoren, wat betekent dat ze gekend zijn via archivalische bronnen, en niet via archeologisch onderzoek.

Wat opvalt is echter CAI Locatie 212712, bestaande uit een aantal grote rechthoekige stroken aan de oostzijde van Brussel. Eén van deze stroken bevindt zich net ten oosten van het plangebied. Dit is de situering van een Frans militair kamp uit de 18de eeuw, dat zich verspreid op het grondgebied van Sints-Stevens-Woluwe, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren en Haren/Evere bevond. Er bestaat een kaart van de ligging van deze troepen, maar omwille van auteursrechten kan ze niet afgebeeld worden in deze archeologienota. Ze is echter te raadplegen via deze link: https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b53062036p/f1.item.zoom. Dit kamp dateert uit de winter van 1746 en staat in verband met het beleg van Brussel. Het beleg van Brussel tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog vond plaats tussen januari en februari 1746. Een Frans leger onder de algemene leiding van Maurits van Saksen, belegerde en veroverde in een gedurfde en innovatieve wintercampagne de stad Brussel, dat toen de hoofdstad van de Oostenrijkse Nederlanden was en door een Oostenrijks garnizoen werd verdedigd. De Fransen werden aangemoedigd door het feit dat een groot deel van het Pragmatieke leger was gedwongen naar Engeland terug te keren, waar de jakobitische opstand van 1745 was uitgebroken en Bonnie Prince Charlie een schitterende overwinning had behaald in de slag bij Prestonpans. Hierdoor waren er nog maar weinig troepen over om zich actief tegen de Franse troepen te verzetten. Nadat de Fransen twee bressen hadden geslagen in de stadsmuren van Brussel, waren de Oostenrijkse verdedigers gedwongen om zich over te geven na een beleg van slechts drie weken. De capitulatievoorwaarden werden ondertekend in de nacht van 20 op 21 februari. Op 25 februari kreeg maarschalk Maurits van Saksen bij de Lakensepoort de stadssleutels overhandigd en trok hij de stad binnen. De gouverneur van de Oostenrijkse Nederlanden, graaf Kaunitz, werd hierdoor gedwongen zich met zijn regering naar Antwerpen terug te trekken en later naar Aken. De belegering had zijn mening over de Oostenrijkse bondgenoten een flinke deuk gegeven, vooral over Groot-Brittannië en de Nederlandse Republiek, die naar zijn mening vrijwel niets hadden gedaan om Brussel tegen de Fransen te beschermen. Een decennium later zou Kaunitz een van de architecten van de Frans-Oostenrijkse alliantie zijn, waarmee Oostenrijk haar vroegere alliantie met Groot-Brittannië verliet en zich aansloot bij haar traditionele vijand Frankrijk. De Fransen grepen de verovering van Brussel aan voor het innemen van andere belangrijke steden en forten in de Oostenrijkse Nederlanden waaronder Bergen en Namen. Brussel bleef onder Franse bezetting staan totdat het werd teruggegeven aan Oostenrijk in de vrede van Aken samen met de rest van de Oostenrijkse Nederlanden, hoewel de Fransen pas in januari 1749 effectief de stad verlieten.[8]

CAI Locatie 212278, ten zuidwesten van het plangebied, duidt op een 18de-eeuwse hoeve. CAI Locatie 3794, ten noorden van het plangebied, geeft de locatie van het voormalige Bogaardenklooster aan, dat in de 19de eeuw werd omgebouwd tot het huidige kasteeel de Grunne. Het ontstaan van het klooster is te kaderen rond de oprichting van een kapel gewijd aan Sint-Salvator door ridder Wouter van den Heetvelde en zijn vrouw Anna van Coudenberghe. Deze zou in 1474 gebouwd zijn, en wordt vermeld in een akte van 1487. De schenkers richtten naast de kapel een klooster in dat voor het

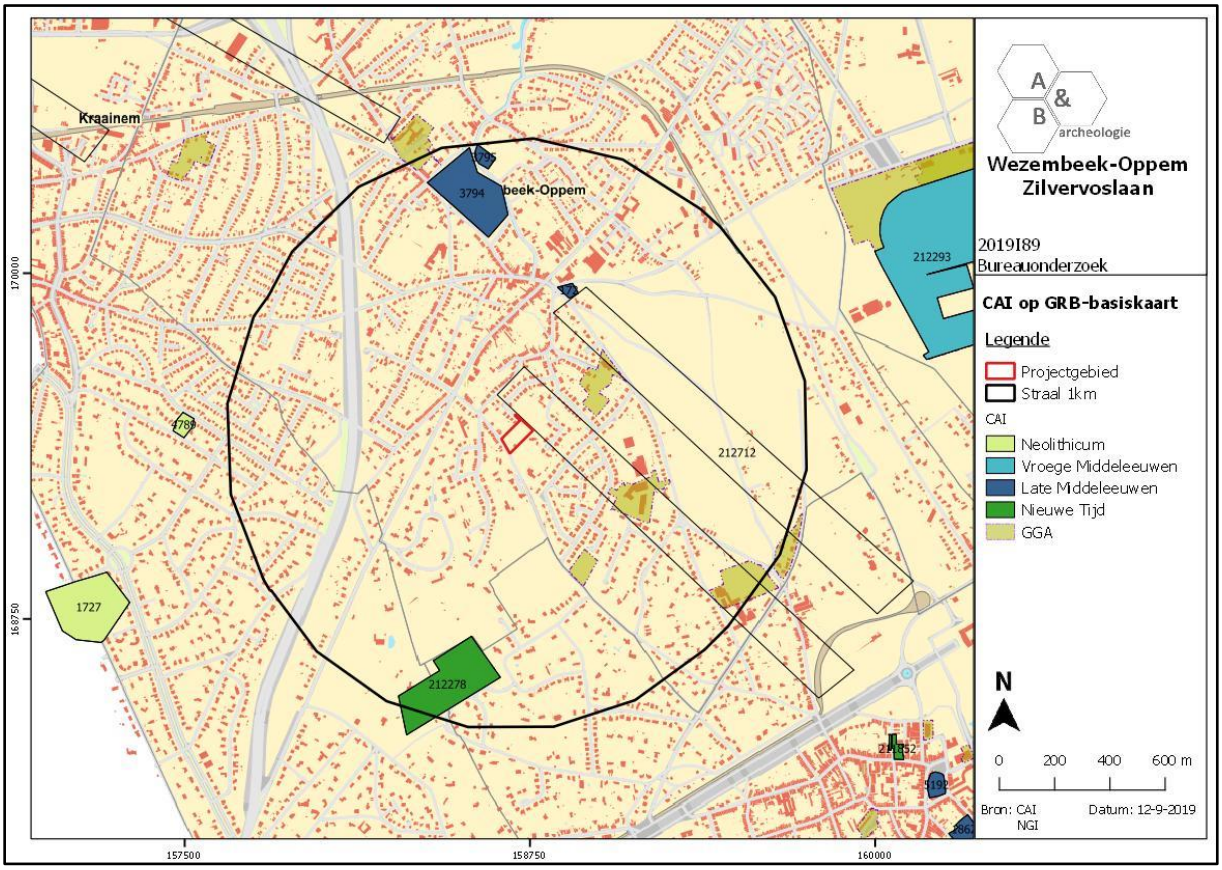
[8] https://nl.wikipedia.org/wiki/Beleg_van_Brussel_(1746)

onderhoud van de stichting zou instaan, mogelijk teruggaand op een oudere hoeve uit de 14de eeuw. Dit klooster werd bevolkt door bogaarden (de mannelijke tegenhangers van begijnen). In het midden van de 17de eeuw werd het klooster vernield tijdens de invallen van de Fransen en Hollanders. Het werd heropgebouwd, vermoedelijk in vakwerkbouw, en versteende fasegewijs. Volgens een kaart uit het kaartboek van de abdij Ter Kameren was het versteningsproces in 1718 compleet. Een kaart uit 1768 van P.C. De Becker, een kaart van 1772 (C.J. Everaert) en de Ferrariskaart (1771-1778) tonen het klooster als een gesloten complex van twee bouwlagen. Net ten noordoosten ervan is Hoeve de Kam gelegen (CAI Locatie 3795), een laatmiddeleeuwse brouwerij, nu cultureel centrum. Iets ten noordoosten van het plangebied duidt CAI Locatie 172 op het Hof van Oppem, een verdwenen hoeve die behoorde tot de heren van Oppem en voor het eerst werd vermeld in 1481.

Daarnaast zijn er ten oosten en zuidoosten van het plangebied ook enkele zones aangeduid als GGA (Gebieden Geen Archeologie). Slechts van 2 sites kon achterhaald worden waarom deze zijn aangeduid als GGA. De eerste betreft een hellend terrein iets ten zuidoosten van het plangebied, tussen de Lange Delle en de Astridlaan, waar een proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd waarbij echter geen relevante archeologische sporen werden aangetroffen. Het terrein was in sterke mate onderhevig geweest aan erosie op de top en de flanken, in het dal werd een complexe opeenvolging van colluviale afzettingen geregistreerd. Hoewel het terrein te situeren is midden in de afbakening van het Franse kamp van 1746, werden er geen specifieke onderzoekstechnieken (bvb. gelaagd afgraven van de sleuven, systematische metaaldetectie) toegepast om restanten van het kamp op te sporen.[9] Op de tweede site, ten zuiden van het plangebied en eveneens net ten oosten van de Diepstraat gelegen, werden bij een proefsleuvenonderzoek eveneens geen relevante archeologische sporen aangetroffen.[10]

[9] https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/3090/ROEV3090-001.pdf

[10] https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1355

Figuur 28 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied is gelegen ten zuiden van de dorpskern van Oppem. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 is de Diepstraat al aangeduid, het plangebied is te situeren op het hellend terrein ten oosten ervan. Het is niet bebouwd, en net ten oosten ervan (of net nog op het plangebied) wordt een kronkelende weg weergegeven. Deze weg is niet te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777, maar wordt wel weergegeven op de latere kaarten als een landweg die lijkt te stoppen ongeveer aan de noordoostelijke hoek van het terrein. Mogelijk is dit het pad dat nu nog vaag te zien is op het terrein en naar het gebouwtje leidt. In ieder geval blijft het plangebied onbebouwd tot minstens 20ste eeuw en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Op de luchtfoto van 1971 is de aanplant van de huidige begroeiing te zien, alsook het gebouwtje, en in de volgende decennia ontwikkelt deze 'tuin' zich verder. Vanaf 1971 is de toename van de bebouwing in de onmiddellijke omgeving goed te volgen. In ieder geval lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige verstoringen te hebben plaatsgevonden op het terrein.

- Het plangebied is te situeren aan de voet van een uitlopers van één van de heuvels in het zuiden van Oppem, op de noordelijke flank ervan. Aan weerszijden van deze uitlopers zijn diepere dalen ingesneden, waarin zich soms waterlopen (zoals de Vuilbeek) bevinden. Het maaiveld van het terrein stijgt geleidelijk van noord (+79,5m TAW) naar zuid (+84,5m TAW). Gezien het hellende karakter is de kans op enige vorm van erosie niet onwaarschijnlijk. De bodemkaart geeft aan dat er hier een droge leembodem met textuur B horizont aanwezig is.

- In de buurt van het plangebied gebeurde nog maar weinig archeologisch onderzoek. Recent werden 2 proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd op enige afstand ten zuiden en ten zuidoosten van het terrein, hierbij werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen. Andere sites in de buurt zijn enkel gekend via archivalische bronnen en nog niet archeologisch onderzocht, en dateren uit de late middeleeuwen of de nieuwe tijd. Interessant is dat net ten oosten van het plangebied in 1746 een Frans kampement moet gelegen hebben in het kader van het beleg van Brussel in januari-februari van dat jaar. Mogelijk zijn er hiervan restanten bewaard op het plangebied.

- Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat de archeologische verwachting eerder ongekend is. Niettegenstaande is de kans niet onbestaande dat er archeologische sites aanwezig zijn, het gaat dan voornamelijk om sites met grondsporen. Sporen van het 18de-eeuwse kampement kunnen mogelijk nog in de teelaarde bewaard zijn. Er zijn geen aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft voor in situ bewaarde steentijd artefactensites. De proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd in de omgeving, op terreinen met gelijkaardige landschappelijke kenmerken, hebben geen archeologische niveaus aangetoond die in situ bewaring van artefactensites uit de steentijden garanderen, dit kan doorgetrokken worden naar het plangebied.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Het plangebied wordt verkaveld in 12 bouwloten die komen te liggen langs een nieuwe U-vormige wegenis die aansluit op de Zilvervoslaan. Het huidige doodlopende stuk van de Zilvervoslaan wordt hierbij verbreed. Langsheen deze wegenis wordt een smalle groenzone voorzien. De bouwloten bestaan uit een zone voor de woningen en een voor- en achtertuin. Langs de noordoostelijke en zuidoostelijke grens wordt een smalle strook van in totaal 150m² uitgesloten van de verkaveling. Er zullen aanzienlijke grondwerken plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van de percelen, bodemingrepen voor aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, funderingswerken, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en verhardingen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een ongekend archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met zekerheid aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient gericht te zijn op sites met grondsporen, met specifieke aandacht voor vondsten en sporen die zich in de teelaarde kunnen bevinden en te relateren zijn aan het Franse militaire kamp uit de winter van 1746. Verder vooronderzoek kan nuttige kennis bijbrengen over de ontwikkeling van het plangebied en de ruimere regio, waarover waar weinig archeologische gegevens voorhanden zijn. Het verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de verkaveling pas ontwikkeld wordt onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning. Ook dienen de bomen verwijderd te worden vooraleer het verder vooronderzoek van start kan gaan.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer ‘verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem’ (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een ‘vooronderzoek met ingreep in de bodem’ (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. De bodemopbouw van het plangebied is gekend via de bodemkaart en kan meer in detail in kaart worden gebracht bij proefsleuvenonderzoek. Daarnaast is er geen verhoogde kans op het aantreffen van in situ bewaarde steentijd artefactensites.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode zinvol om uit te voeren, gezien de mogelijke aanwezigheid van een militair kamp uit 1746. Door de huidige begroeiin is het echter onmogelijk om dergelijk onderzoek uit te voeren. Het is echter van belang om een doorgedreven metaaldetectie uit te voeren tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder).

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied is gelegen ten zuiden van de dorpskern van Oppem. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 is de Diepstraat al aangeduid, het plangebied is te situeren op het hellend terrein ten oosten ervan. Het is niet bebouwd, en net ten oosten ervan (of net nog op het plangebied) wordt een kronkelende weg weergegeven. Deze weg is niet te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777, maar wordt wel weergegeven op de latere kaarten als een landweg die lijkt te stoppen ongeveer aan de noordoostelijke hoek van het terrein. Mogelijk is dit het pad dat nu nog vaag te zien is op het terrein en naar het gebouwtje leidt. In ieder geval blijft het plangebied onbebouwd tot minstens 20ste eeuw en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Op de luchtfoto van 1971 is de aanplant van de huidige begroeiing te zien, alsook het gebouwtje, en in de volgende decennia ontwikkelt deze 'tuin' zich verder. Vanaf 1971 is de toename van de bebouwing in de onmiddellijke omgeving goed te volgen. In ieder geval lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige verstoringen te hebben plaatsgevonden op het terrein. Op het terrein gebeurde nog geen archeologisch onderzoek.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Zie hierboven.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Het terrein is gelegen op een helling en kent vermoedelijk enige erosie. Dit kan enerzijds gezorgd hebben voor aftopping van de eventuele sporen bovenaan de helling, anderzijds voor een colluviumpakket dat eventuele sporen afdekt meer onderaan de helling.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het plangebied wordt verkaveld in 12 bouwloten die komen te liggen langs een nieuwe U-vormige wegenis die aansluit op de Zilvervoslaan. Het huidige doodlopende stuk van de Zilvervoslaan wordt hierbij verbreed. Langsheen deze wegenis wordt een smalle groenzone voorzien. De bouwloten bestaan uit een zone voor de woningen en een voor- en achtertuin. Langs de noordoostelijke en zuidoostelijke grens wordt een smalle strook van in totaal 150m² uitgesloten van de verkaveling. Er zullen aanzienlijke grondwerken plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van de percelen, bodemingrepen voor aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, funderingswerken, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en verhardingen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van een archeologische site met grondsporen is echter niet uit te sluiten.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden op het plangebied. Dit onderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Wezembeek-Oppem Zilvervoslaan (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 6603m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is noordoost-zuidwest georiënteerd. In de noordelijke hoek is er een smalle annex aanwezig die het plangebied verbindt met de bestaande Zilvervoslaan. In het zuidwesten grens het terrein aan de Diepstraat. Het plangebied is volledig begroeid met bomen, in de zuidwestelijke hoek is een vervallen constructie aanwezig. Het terrein helt geleidelijk van noord naar zuid, maar kent nabij de Diepstraat een zeer sterke daling op korte afstand. Het is langs alle zijden omgeven door tuinen en woningen.

Het plangebied is gelegen ten zuiden van de dorpskern van Oppem. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 is de Diepstraat al aangeduid, het plangebied is te situeren op het hellend terrein ten oosten ervan. Het is niet bebouwd, en net ten oosten ervan (of net nog op het plangebied) wordt een kronkelende weg weergegeven. Deze weg is niet te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777, maar wordt wel weergegeven op de latere kaarten als een landweg die lijkt te stoppen ongeveer aan de noordoostelijke hoek van het terrein. Mogelijk is dit het pad dat nu nog vaag te zien is op het terrein en naar het gebouwtje leidt. In ieder geval blijft het plangebied onbebouwd tot minstens 20ste eeuw en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Op de luchtfoto van 1971 is de aanplant van de huidige begroeiing te zien, alsook het gebouwtje, en in de volgende decennia ontwikkelt deze 'tuin' zich verder. Vanaf 1971 is de toename van de bebouwing in de onmiddellijke omgeving goed te volgen. In ieder geval lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige verstoringen te hebben plaatsgevonden op het terrein. Het plangebied is te situeren aan de voet van een uitlopers van één van de heuvels in het zuiden van Oppem, op de noordelijke flank ervan. Aan weerszijden van deze uitlopers zijn diepere dalen ingesneden, waarin zich soms waterlopen (zoals de Vuilbeek) bevinden. Het maaiveld van het terrein stijgt geleidelijk van noord (+79,5m TAW) naar zuid (+84,5m TAW). Gezien het hellende karakter is de kans op enige vorm van erosie niet onwaarschijnlijk. De bodemkaart geeft aan dat er hier een droge leembodem met textuur B horizont aanwezig is. In de buurt van het plangebied gebeurde nog maar weinig archeologisch onderzoek. Recent werden 2 proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd op enige afstand ten zuiden en ten zuidoosten van het terrein, hierbij werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen. Andere sites in de buurt zijn enkel gekend via archivalische bronnen en nog niet archeologisch onderzocht, en dateren uit de late middeleeuwen of de nieuwe tijd. Interessant is dat net ten oosten van het plangebied in 1746 een Frans kampement moet gelegen hebben in het kader van het beleg van Brussel in januari-februari van dat jaar. Mogelijk zijn er hiervan restanten bewaard op het plangebied. Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat de archeologische verwachting eerder ongekend is. Niettegenstaande is de kans niet onbestaande dat er archeologische sites aanwezig zijn, het gaat dan voornamelijk om sites met grondsporen. Sporen van het 18de-eeuwse kampement kunnen mogelijk nog in de teelaarde bewaard zijn. Er zijn geen aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft voor in situ bewaarde steentijd artefactensites. De proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd in de

omgeving, op terreinen met gelijkaardige landschappelijke kenmerken, hebben geen archeologische niveaus aangetoond die in situ bewaring van artefactensites uit de steentijden garanderen, dit kan doorgetrokken worden naar het plangebied.

Het plangebied wordt verkaveld in 12 bouwloten die komen te liggen langs een nieuwe U-vormige wegenis die aansluit op de Zilvervoslaan. Het huidige doodlopende stuk van de Zilvervoslaan wordt hierbij verbreed. Langsheen deze wegenis wordt een smalle groenzone voorzien. De bouwloten bestaan uit een zone voor de woningen en een voor- en achtertuin. Langs de noordoostelijke en zuidoostelijke grens wordt een smalle strook van in totaal 150m² uitgesloten van de verkaveling. Er zullen aanzienlijke grondwerken plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van de percelen, bodemingrepen voor aanleg van nutsleidingen en -voorzieningen, funderingswerken, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en verhardingen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een ongekend archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met zekerheid aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient gericht te zijn op sites met grondsporen, met specifieke aandacht voor vondsten en sporen die zich in de teelaarde kunnen bevinden en te relateren zijn aan het Franse militaire kamp uit de winter van 1746. Verder vooronderzoek kan nuttige kennis bijbrengen over de ontwikkeling van het plangebied en de ruimere regio, waarover waar weinig archeologische gegevens voorhanden zijn. Het verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de verkaveling pas ontwikkeld wordt onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning. Ook dienen de bomen verwijderd te worden vooraleer het verder vooronderzoek van start kan gaan.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- https://inventaris.onroerenderfgoed.be
- https://cai.onroerenderfgoed.be/
- http://www.geopunt.be/kaart
- http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/
- http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/
- http://www.ngi.be/topomapviewer/
- https://www.google.be/maps
- https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b53062036p/f1.item.zoom
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Beleg_van_Brussel_(1746)
- https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/3090/ROEV3090-001.pdf
- https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1355

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be)..... 7
Figuur 2 Uitsnede uit het plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer)..... 8
Figuur 3 Beeld vanuit het noordwesten op het doodlopende stuk van de Zilvervoslaan, waarop het plangebied zal aansluiten (bron: https://www.google.com/maps)..... 8
Figuur 4 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer)..... 9
Figuur 5 Geplande werken geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be en initiatiefnemer). 10
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 11
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 12
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be)..... 12
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... 13
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be)..... 14
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be). 15
Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be)..... 15
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV)..... 16
Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be)..... 17
Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be)..... 18
Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be). 18
Figuur 17 Uitsnede uit de Villaretkaart (1745-1748) met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). 20
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied, detail (bron: geopunt.be). 21
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be). 21
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be)..... 22
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be)..... 22
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1865 (bron: cartesius.be en NGI). 23
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1891 (bron: cartesius.be en NGI). 23
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1930-1949 (bron: cartesius.be en NGI). 24
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be)..... 24
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be). 25
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be). 25
Figuur 28 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI). 28

Bijlage: Ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

WEZEMBEEK-OPPEM

Zilvervoslaan

Wezembeek-Oppem 2° Afdeling Sectie D

Nrs. 389C, 389D en 461A

Legende

- Grens verkavelingsaanvraag
- Gebouw - opgemeten (GRB)
- KWS-verharding
- Zone verkavelingsaanvraag
- 6.603 m² Oppervlakte verkaveling

Zilvervoslaan

Diepstraat

Hendrik Neefsstraat

4.88
26.48
75.99
461A
10.33
3.94
95.43
61.63
41.00
54.58
20.47

Tot Opp 66 a 03 ca
(6602.8m²)

389D
389C

386Z3 386A4 386K3 386L3 386B4 386C4 386F4 386G4 386M3 386H4 386N3 386C2 386D2 386P3 386E2 386R3 386L2 386M2 386N2 385/02N 385D 385/02R 375F 378D 377G 372M 372L 372K 371Z 371Y 371R 371X 371T 371W 368P2 371A2 368N2 368K2 368M2 368H2 367W 367V 366E

387E 386B3 387F 388E 445K2 393S2 393P2 391E 393Z 393X 393Y 390C 393G2 393M2 390B 393H2 393L2 393R2 393K2

25 32 86 88 90 36 38 40 42 2 27 29 31 33 40 42 50 52 54 35 39 41 43 45 47 12 14 14A 16 18 53 55 57 20 24 26 34 64 58 23 25 27 29 38 52 56 54

1/250

Alle maataanduidingen op het plan zijn benaderend en zullen definitief worden bepaald na goedkeuring van de aanvraag en pv van opmeting.

ap&d nv verkavelingen

WEZEMBEEK-OPPEM

Zilvervoslaan

Wezembeek-Oppem 2° Afdeling Sectie D

Nrs. 389C, 389D en 461A

Zilvervoslaan

Diepstraat

Hendrik Neefsstraat

LEGENDE

- VERKAVELINGSGRENS
- BOUWZONE TWEE VERDIEPINGEN
- BOUWZONE EEN VERDIEPING
- ZONE TUINEN EN KOEREN
- GROEN
- GROENE BERM
- UIT DE VERKAVELING TE SLUITEN
- [11] LOTNUMMERS
- 6.603 m² OPPERVLAKTE VERKAVELING
- 12 AANTAL WONINGEN
- 18,17 won/ha WONINGEN/HA
- --- (12 x 10.000) / 6.603 won/ha
- 1.649 m² PUBLIEK DOMEIN
- 4.804 m² PRIVAAT DOMEIN
- 150 m² UIT DE VERKAVELING TE SLUITEN
- 400 m²/perc GEMIDDELDE OPP PER PERCEEL
- --- (4.804 / 12) m² per perceel

1/250

Alle maataanduidingen op het plan zijn benaderend en zullen definitief worden bepaald na goedkeuring van de aanvraag en pv van opmeting.

ap&d nv verkavelingen